

Rakentaja

4/2020

SAARA HIETANEN

Pääomatulojen
progressio
on hyvin vähäistä. s. 14

AMMATTIOPISTOT TEKIVÄT DIGILOIKAN

Jossakin sujui,
kaikialla ei. s. 10

TES

Työehto-
sopimukset
lehden sisällä

Asfalttia

Suomen suurin tietyömaa Vierumäellä
pyörii täysillä s. 16

EKSOSKELETON VOI HELPOTTAA RAKENTAJIEN TYÖTÄ S. 20

99

Johanna Hellsten on kirjoittanut rakennusalasta vuodesta 2001, eikä ole vielä saanut siitä tarpeekseen.

Ei kadoteta rakentajia

TÄMÄ KESÄ jää varmasti monen nuoren mieleen. Maaliskuussa ammattiopistoissakin siirryttiin etäopetukseen, mutta onneksi rakennustyömaat ovat pyörineet vielä siihen tahtiin, että opiskelijat ovat päässeet tekemään myös käytännön harjoitteluja. Kesätöiden kanssa on sama juttu; vaikka paikkoja on luonnollisesti vähemmän kuin viime vuonna, moni rakennusalan yritys on pitänyt huolta siitä, että nuoria pääsee työmaille kesätöihin.

KUTEN KOKENUT koulutusammattilainen toteaa lehden sivulla 12, rakentamista ei opita kirjekursilla. Niin kuin kaikissa käytännön ammateissa, myös rakentamisessa on oleellista päästä tekemään omin käsin, kokeneemman työntekijän ja oppilaitoksen ohjauksessa.

AMMATTIOPISTOJEN DIGILOIKKA sujui yllättävän hyvin ja myös näytöt ja harjoittelut pystyttiin pääosin toteuttamaan. Suurin huoli nuorista opiskelijoista ei koskekaan tätä kevättä ja kesää. Miten käy ensi syksynä ja siitä eteenpäin, kun rakennusosalalle povataan kaikkien aikojen laskua?

SUURESSA 1990-LUVUN lamassa hukattiin kokonainen sukupolvi rakentajia. Töitä ei ollut, moni vaihtoi alaa. Ongelmaan törmättiin sitten

2000-luvun nousukaudella, kun kokeneita rakentajia jäi sankoin joukoin eläkkeelle, eikä heitä paikkaamaan ollutkaan kannuksensa ansainneita, työuransa puolivälissä olevia ihmisiä. Siinä sitten räätälöitiin kiireessä koulutuksia, vaikka oli myöhäistä rypistellä, kun oli jo housuissa.

HALLITUS ILMOITTI massiivisessa lisäbudjetissaan kesäkuun alussa, että muun muassa infrainvestointeihin ja kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon ohjataan rahaa. Tämä onkin järkevää elvytystä, sillä toimiva infra mahdollistaa ja myös luo taloudellista toimeliaisuutta ja kohtuuhintainen asuminen on sekä yksilön että yhteiskunnan etu.

ELVYTYS TEHDÄÄN tietysti velkarahalla ja ensimmäiset vastalauseet on jo kuultu tavanomaisten epäiltyjen suusta kokoomuksesta ja Etelärannasta. Säröänet puuttuivat siinä vaiheessa, kun yrittäjille neuvoteltiin mittavia tukiaisia. Ennen kuin kriisi on edes ohi, aletaan jo vaatia yönkiristystä ja työelämän ”joustoja”.

AIEMMISTA MOKISTA olisi ihan hyvä ottaa nyt opiksi. Työelämää huonontamalla ei synny uusia kovan luokan ammattilaisia. ¶

”Verolainsäädännössä on heikkouksia, jotka hyödyttävät vain ulkomaisia yhtiöitä.”

– SAARA HIETANEN, FINNWATCH

16

Kesä 2020 on asfalttitöiden kulta-aikaa.

VAKIOT

- 2 Pääkirjoitus
- 4 Ajankohtaista ja puheenjohtajan palsta
- 13 Liiton hommissa
- 20 Rakentajan terveys
- 28 Laki ja oikeus
- 33 Talouskolumni
- 34 Kulttuuri
- 36 Kevyttä

KANNEN KUVA: KIMMO BRANDT

30

Rakentajien kesä suuntautuu mökeille ja luontoon.

Rakennusliiton puheenjohtaja Matti Harjuniemi: Komennusmiehillä isot riskit

Koronakriisi kohtelee kovin käsin myös rakennusalaa. Rajojen avaaminen työmatkaliikenteelle lisää koronariskiä alalla.

RAKENNUSLIITTO on tuonut esiin liiton jäsenkunnan ja koko toimialan työntekijöiden turvallisuuden kampanjoimalla mm. sosiaalitulojen ja siivouksen puolesta. Onko tuloksia näkyvissä?

– Asiallista ja tutkittua tietoa on jaettu paljon eri tuu-

teista, etenkin liiton viestinnän toimin. Sillä on ollut vaikutusta. Sitten on ollut monta monituista verempaineen nostatusta. Luistetaan siivouksesta tai sälytetään sitä rakentajien vastuulle, vessoja ei ole ollenkaan tai ei ole tarpeeksi. Pukukaappeja ei ole kaikille, mikä ei toki ole koro-

nan tuoma ilmiö. Julkisissa kuluneuvoissa kuljetaan pölyisissä ja betonisissa haalareissa.

Myös liiton luottamushenkilöt ovat olleet aktiivisesti liikkeellä koronan suhteen?

– Liiton jäsenet, luottamushenkilöt ja työntekijät ovat kaikki tehneet asian eteen pal-

jon. Vaikutettu on. Onpa meikäläinenkin karjunut asiasta kuin rajamies. Sen vaikutuksesta ei kyllä ole takuita.

Miten Rakennusliitto jatkaa etenemistä sosiaalitalo-asiassa?

– Liitto jatkaa vaikuttamista. Näissä asioissa ei pidä väsyä, vaan samaa viestiä ja samoja toimenpiteitä on vain jatkettava. On haastettava sekä työnantajia että työntekijöitä. Kyllä sitä vastuuta on itse kullakin. Siivoojien työlle pitää antaa mahdollisuus onnistua.

Komennusmiesten surkeat asumisolot

Ulkomaalaiseen työvoimaan liittyen alalla oltiin ensin huolissaan, että se poistuu kokonaisuudessaan maasta. Ei kuitenkaan tainnut kovin paljon poistua?

– Ennen en ole kuullutkaan rakennusteollisuudelta niin hellyttäviä ja sydäntä särkeviä huolenosoituksia työntekijöistä, kuin kuulin rajojen mennessä kiinni. Ei tšekäläisiä veronmaksajia ole koskaan näin lämpimästi keuhuttu kriittisen tärkeäksi osaksi suomalaista rakennusteollisuutta.

Yllättikö se, että valtaosa ulkomaalaisista rakentajista jäi rajojen sulkemisen ajaksi Suomeen?

– Taloudellisesti polvillaan olevien maiden ihmisten on pakko liikkua työn perässä eikä olosuhteita mietitä. Stetson-tekniikalla laskin, että ehkä 15 prosenttia ulkomaalaisista jäi sulun aikaan kotiinsa.

Nyt toukokuussa rajat aukaistiin työmatkaliikenteelle ja sinä olet voimakkaasti vaatinut rakentajien turvallisuuden varmistamista aidolla karanteeni-

nilla ja komennusmiesten asu-olosuhteiden parantamisella. Työnantajapuolella on oltu sen sijaan hiljaa?

– Talonrakennusteollisuus on kyllä antanut ohjeita. Niiden ymmärrettävä ongelma on se, että niitä ei noudateta. Siirtotyöläisten majoitusolosuhteet ovat huonot ja pysyvät huonoina. Ilmiö on maailmanlaajuisen eikä rikas Suomi ole poikkeus. Koronakriisi ei tuo niihin parannusta, koska tilanteen parantaminen maksaisi.

Mikä tarkoittaa eläminen ”karanteeninomaisesti” rakennusalalla – työpaikalla, vapaaajalla, majoituksen suhteen?

– Omaehtoinen karanteeni rakennusalalla tarkoittaa sitä, että sen määrääjä katsoo sivuun asiasta. Siirtotyöläinen ei voi järjestää olojaan karanteeniksi, koska hän nukkuu, syö, työskentelee ja peseytyy samassa tilassa työkalaverien kanssa. Eivät työvoimakauppiat hänelle karanteeninomaista tilannetta järjestä.

Missä mättää, jos Suomessa vuonna 2020 asuu 10 miestä yhdessä huoneessa, kuten 1 tuore tapaus osoitti?

– Kun työvoiman liikkuvuus vapautettiin välittämättä vähääkään työntekijöiden oikeuksista ja niiden turvaamisesta, lähtivät miljoonat ihmiset liikkeelle riippuvaisina kaiken sortin kusettajista. Ei täysin toisen armoilla olevalla ihmisellä voi olla voimaa vaatia kelpo kohtelua eikä hänellä ole selkärankaan liittyä ammattiliittoon, joka ehkä voisi saada asiaan kuria.

Rakennustyömailla on etenkin pääkaupunkiseudulla ilmennyt ”koronaryppäitä” eli tauti on levinnyt työntekijöiden keskuudessa. Miten pääurakoit-

Töitä koronalaskun maksajille

Rakennuskassassa on tätä kirjoittaessa noin 7 000 työtöntä. Lisäksi tulee huomioida muissa kassoissa olevat rakentajat ja alityöllistetyt pienyritykset. Olet **Matti Harjuniemi** sanonut, että alalla on 15 000–20 000 henkeä vapaata työvoimaa kotimaassa. Miksi tämä ryhmä ei kelpaa työnantajille?

– Tyhjentävää vastausta en osaa antaa. Siirtotyöläisten käyttö on tietenkin yksinkertaisen helppoa, koska heillä ei oikeastaan ole juurikaan vaatimuksia eikä heitä koske sama turva kuin tšekäläisiä tekijöitä. Rajat ylittävien työvoimakauppioiden hinnatkin joustavat helposti alaspäin, koska työntekijät joustavat.

Koronan vaikutuksen ajallista kestoa ei kukaan vielä tiedä, joten suuri osa lomautetuista myös odottaa kutsua palata töihin entiselle työnantajalleen.

Suomen talouden tila tulee koronaepidemian jälkeen olemaan hyvin erilainen kuin ennen sitä. Kuten aina, laskun maksavat suomalaiset veronmaksajat. Mitä toivot rakennusalan toimijoilta pitkällä tähtäimellä?

– Pitkällä tähtäimellä olemme toki kaikki kuolleita. Silti alan päättäjien kannattaisi satsata tulevaisuuteen ja suosia tšekäläisiä urakoitsijoita ja tšekäläisiä veronmaksajia, myös alalle valmistuneita. Ei nykyinen meno tiedä alalle hyvää.

sijat tai rakennuttajat ovat reagoineet näihin tapauksiin?

– Jossakin puututaan tehokkaasti. Jäljitetään tartunnan lähteet ja altistuneet sekä poistetaan heidät työmaalta. Jossakin toivotaan, että tartunnan saanut ei tartuta muita. Jossakin ei reagoida asiaan. ¶

Rakentamisessa syksyllä kylmää kyytiä

KORONAKRIISIN vaikutukset rakentamiseen kärjistyvät vuoden loppua kohti, kun nyt meneillään olevat hankkeet valmistuvat eikä uusia hankkeita käynnisty normaaliin tapaan. Rakennusteollisuus RT ry arvioi, että asuntoaloitukset alenevat tänä vuonna neljänneksellä koronakriisin seurauksena.

Rakennusteollisuus RT:n jäsenyrityksilleen tekemässä toisessa koronakyselyssä 1/4 vastaajista totesi tilaajien lykkäneen hankkeitaan tai tilauksiaan. Kuukauden alussa toteutetussa ensimmäisessä kyselyssä osuus oli 1/5.

– Huhti-kesäkuussa aloitetaan

normaalisti kolmannes vuoden rakennushankkeista. Uusien hankkeiden lykkääntyessä ja peruuntuessa kuoppaa alkaa syntyä syksystä lähtien. Koronakriisin vaikutukset voivat näkyä rakentamisessa pitkään tulevana vuosina, vaikka muu talous elpyisi nopeammin, Rakennusteollisuus RT:n pääekonomisti **Jouni Vihmo** sanoo.

Tänä vuonna asuntoaloituksia ennakoidaan kertyvän yhteensä noin 28 000, kun vielä viime vuonna niitä oli lähes 40 000.

Kyselyn mukaan koronakriisin välittömät vaikutukset tämänhetkiseen rakennustuotantoon on onnis-

Rakennusalan työttömyyskassan päivärahan saajat:

Ansiopäivärahan saajia, toukokuu 2020:

8041

Muutos huhtikuusta 2020:

- 7 %

Ansiopäivärahan saajia, toukokuu 2019:

6322

Vuosimuutos vuodesta 2019

+ 27,2 %

tuttu pitämään hyvin hallinnassa. Työvoiman tai materiaalien saatavuudessa ei ole Suomessa ilmennyt merkittäviä häiriöitä toisin kuin joissain Euroopan maissa, joissa esimerkiksi tuotantolaitoksia on seisautettu kokonaan. ¶

Lvi-puolen huolto on ottanut iskuja

Uudisrakentamisen hidastuminen vaikuttaa LVI-alaan viiveellä. Tällä hetkellä korjausrakennustyömailla työkennellään kohtuullisen vilkkaasti. LVI-TU ei tehnyt tänä keväänä omaa suhdannekyselyä, mutta viestiä urakoitsijoilta on tullut.

– Kun koronakriisi alkoi, huollon puolella mietittiin, josko tyhjiillään olevien koulujen ja muiden julkisten tilojen välttämättömiä huoltoja ja remontteja päästäisiin tekemään tyhjiin rakennuksiin. Tämä ei toteutunut. Julkinen puoli ei ollut ihan hereillä siinä vaiheessa, LVI-TU:n toimitusjohtaja **Mika Hokkanen** kertoo.

Hokkasen mukaan huoltopuoli onkin selkeästi sakanut kriisin myötä.

– Toisaalta taloyhtiöiden meneillään oleviin talotek-

niikkasaneerauksiin kriisi ei ole vaikuttanut ja töitä on päästy tekemään lähes normaalisti.

Hokkasen mukaan jo viime syksynä oli viitteitä siitä, että uudisrakentaminen tulisi hiipumaan ja rakentaminen painottuisi enemmän korjausrakentamiseen.

– Rakentajat voivat saada korjaamisesta leipää korvaamaan uudisrakentamisen laskua. Toivon, että korjausrakennushankkeita saataisiin käyntiin.

Talotekniikkapuolella ei ole vielä esitetty vaateita julkishallinnon tulevista toimista, sillä toisin kuin esimerkiksi ravintola-ala, kriisi ei ole vielä iskenyt samalla tavalla.

– Erilaisia vaihtoehtoja on kyllä ollut keskusteluissa. Tietysti toivomme, että valtiovalta osallistuisi sillä tavalla, että kenttä pysyisi työn tekemisessä kiinni.

Elvytystä rakentamisella

- Valtio elvyttää Suomen taloutta 5,5 miljardilla eurolla
- 1,4 miljardia euroa menee suoraan kunnille.
- Väyläverkon kehittämishankkeisiin esitetty valtuus on yhteensä 404 miljoonaa euroa, josta 156 miljoonaa suunnataan Kemin biotuotetehtaan liittyviin infrahankkeisiin.
- Asfalttitoihin tulee lisää 30 miljoonaa jo varsinaisessa budjetissa päätettyjen rahojen lisäksi.
- Valtion tukemaan asuntotuotantoon tulee esityksen mukaan ARA:lle lisää korkotukivaltuuksia noin 340 miljoonan euron arvosta.
- MAL-sopimukset saatiin tehtyä suurten kaupunkiseutujen ja valtion kesken. Tämä tarkoittaa vajaata 800 miljoonaa euroa liikenteen hallinnonalan toimenpiteisiin seuraaville 10 vuodelle.
- Valtio jakaa myös kunnallistekniikka-avustuksia ja asuntotuotannon käynnistys-avustuksia 180 miljoonalla muille taloille.
- Senaatti saa noin 200 miljoonaa euroa toimitilahankkeiden nopeutetusta käynnistämisestä sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloilla.

Kimmo Palonen
on Rakennusliiton
varapuheenjohtaja

Kahden kerroksen koronaväkeä

KORONA-AIKA on ravistellut rakennustyömaiden käytäntöjä. Yritykset huomioivat tartuntariskejä vaihtelevalla menestyksellä. Paljon on tehty ja hyviä käytäntöjä turvallisuuden lisäämiseksi on löydetty.

Yksi asia ei kuitenkaan tunnu muuttuvan millään. Toiset ovat tartunta-asioissakin tasa-arvoisempia kuin toiset. Ulkomailta lähetettyjen työntekijöiden asumisolot ovat tunnetusti huonot. Työnantaja järjestää kyllä majoituksen, mutta kustannusten säästämiseksi työntekijöitä hillotaan aivan liian suuri määrä samaan asuntoon. Usein työnantajat perivät vielä vuokraa työntekijöiltä, vaikka majoituksen tulisi olla maksuton.

Rakennusteollisuus RT:n ohje ulkomailta palaaville rakentajille on omaehtoinen karanteeni. Ulkomailta palatessa siirrytään suoraan työmaalle ja työmaalta majoitustiloihin, mutta muuten vältellään ihmiskontakteja. Kaikki ymmärtävät, että ohjeen merkitys tartuntojen välttämiseksi käytännössä on nollaluokkaa. Esimerkkejä niin meiltä kuin muualtakin maailmalta löytyy siitä, että nimenomaan siirtotyöläisten keskuudessa virus leviää tehokkaasti, johtuen muun muassa puutteellisista majoitusoloista.

Suomalaisilla rakennusyriyksillä on hyviä käytäntöjä omille työntekijöilleen, kun tartunta työmaalla varmistuu. Tartuntaan altistuneet lähetetään testeihin ja karanteeniin, palkkakin maksetaan niin kuin pitääkin. Useimmiten ongelmana on puutteellinen tiedon kulku. Tieto tartunnasta ei läpäise koko työmaan henkilöstöä muun muassa kieliongel-

mien takia. Puutteellinen tiedotus johtaa epävarmuuteen ja erilaisten huhujen leviämiseen, pelkoonkin.

Viranomaisen, työnantajan, tai omaehtoisen karanteenin takia työmaalta pois joutuneen työntekijän palkka tai korvaus maksetaan tilanteen mukaan työnantajan tai Kelan pussista, jos mistään. Kela ei pääsääntöisesti korvaa ulkomaisen työntekijän karanteeniajalta mitään. Käytännössä ulkomaisen työntekijän työnantaja ei karanteeniajalta palkkaa maksa vaikka pitäisikin. Tämä aiheuttaa ison riskin sillä työntekijät tulevat altistumisesta, jopa sairastumisesta huolimatta työmaalle ansion menettämisen pelosta.

Pääurakoitsijalla on valta keskeyttää työt, jos työmaa ei ole turvallinen. Yleensä työmaita ei keskeytetä, kun pelätään taloudellisia seuraamuksia. Joudutaanko maksamaan aliurakoitsijoille, kun urakka keskeytyy ylivoimaisen esteen takia? Tähän käytetään aikaa, energiaa ja juristivoimia. Suomalaiset suuret rakennusyriykset ovat itse valinneet urakoiden ketjuttamisen ja ulkomaisen aliurakoinnin tien. Tällä tiellä talous käy liian usein terveyden edelle.

Rakennusteollisuus vaatii veroeroja toimialan elvyttämistoimiin. Tässä ei sinänsä ole mitään väärää. Järkevää olisikin toteuttaa esimerkiksi rata- ja muita infrahankkeita, jotka joka tapauksessa toteutetaan lähitulevaisuudessa. Vähintä mitä pitää edellyttää on, että veroeuroilla toteutettavissa hankkeissa käytetään sellaisia yrityksiä ja työvoimaa, joka maksaa veronsa Suomeen. ¶

Hengityksen suojaaminen on Elämän ja kuoleman asia

KORONAPANDEMIA on tuonut hyvin esille sen, miten heikosti rakentamisen toimialoilla tunnetaan hengityssuojaimet ja niiden oikea käyttö. Puheessa ja kirjoituksissa vilisee termeinä hengityksensuojain, kertakäyttöinen hengityssuojain, kasvomaski, suu-nenäsuojus ja eri hengityssuojaintyyppien tehokkuusluokkia. Ei ole ihme, että tässä termien vilinässä ammattilaistenkin suojainostokset ovat saattaneet mennä poskelleen, kuten tiedotusvälineistä olemme saaneet seurata.

Terveyden voi menettää vain kerran. Ei ole siis sama, millä hengityssuojaimilla suojaudumme rakentamisen toimialoilla esiintyviä altisteita vastaan. Tärkeintä on tietää, mille aineille työssä altistutaan. Hengityssuojain valitaan sitten tunnistetun altistuksen mukaisesti. Työnantajan tulee varmistua siitä, että työntekijä käyttää oikeaa hengityssuojainta

oikealla tavalla. Työnantajan tulee opastaa työntekijät suojainten käyttöön ja työntekijän tulee noudattaa annettuja ohjeita.

Kertakäyttöinen hengityssuojain on nimensä mukaisesti kertakäyttöinen ja tarkoitettu vain lyhytkestoiseen käyttöön. Kertakäyttöisiä hengityssuojaimia käytetään rakentamisen toimialoilla ikävän usein liian pitkäaikaisesti.

Kvartsipöly vaatii tehokkaan suojauksen

Vuoden vaihteessa kiteinen piidioksidi (kvartsipöly) lisättiin syöpävaarallisten aineiden luetteloon. Kvartsipölyä syntyy rakentamisessa ja pölyltä on valitettavasti suojauduttu lyhytkestoisissa töissä vain kertakäyttöisillä suojaimilla. Mestoilla on käytössä edelleen P2-teholuokan kertakäyttöisiä suojaimia, kun käytössä pitäisi olla

jo P3-teholuokan kertakäyttöiset hengityksensuojaimet. Suojaimen käyttötarkoituksen vastainen käyttäminen ja väärän teholuokan omaavan hengityssuojaimen käyttäminen altistaa työntekijän kvartsipölylle.

Rakentajien hengityksen suojaamisessa tulee ottaa käyttöön työturvallisuuden kannalta oikean teholuokan ja käyttötarkoituksen mukaiset suojaimet. Kertakäyttöisten hengityssuojaimien lisäksi rakentamisen toimialoilla tulee ottaa laajasti käyttöön koneavusteiset hengityssuojaimet, jotka on varustettu kasvot puoleksi tai kokonaan suojaavalla maskilla.

Ikävät viestit, joita olemme saaneet työmailta ja ammattikoulu maailmasta, kertovat sen, että suojainkauppiat olisivat nostaneet hengityssuojainten hintoja nopean voiton toivossa. Peruskitsaat rakennusalan toimijat jättävät ikävimmässä tapauksissa kallistuneet hengityssuojaimet ostamatta ja vaarantavat rakentajien terveyden.

Muista tämä kvartsipölystä!

Pitkäkestoisessa, yli 2 h/päivä kestävässä hiontatyössä, tulee käyttää puhallinsuojainta, jossa on P3-luokan hiukkassuodatin. Kertakäyttöisiä, suodattavia puolinaamareita, (FFP3) saa käyttää korkeintaan 2 h/päivä suuren hengitysvastuksen vuoksi. Puoli- ja kokonaamarien kasvo-osan tulee istua tiiviisti kasvoille. Huonosti kasvoille istuva suojain ei estä kvartsipölylle altistumista.

Työntekijällä täytyy olla mahdollisuus valita kasvoille istuva suojainmalli. Suojain tulee huoltaa jokaisen käyttökerran jälkeen ja itse suodatin on vaihdettava säännöllisesti. Kun hengitysvaste nousee korkeaksi tai puhallin ei enää puhalla riittävästi ilmaa suodattimen läpi, on hiukkassuodatin vaihdettava välittömästi. Noudata suodattimen vaihdossa valmistajan ohjeita.

Rakennusliitto ry
Tapio Jääskeläinen,
työympäristöasiantuntija

Uusi jäsenetu:

Jäsenille vapaa-ajan tapaturmavakuutus

Rakennusliitto on hankkinut uutena etuna jäsenilleen Turvasta vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen 1.7.2020 alkaen. Samalla kaikki Rakennusliiton vakuutukset siirtyvät Turvaan. Tässä artikkelissa vastataan tärkeimpiin uusia jäsenvakuutuksia koskeviin kysymyksiin.

Ketkä kuuluvat vakuutukseen?

Vapaa-ajan tapaturmavakuutuksessa vakuutettuina ovat Rakennusliiton työelämän käytävissä olevat jäsenet sekä liiton henkilökunta. Vakuutus päättyy sinä päivänä, jolloin vakuutettu jää pysyvästi eläkkeelle.

Missä ja milloin vakuutus on voimassa?

Vakuutus on voimassa vapaa-aikana Suomessa. Kilpaurheilu ja jotkin urheilulajit sekä harrasteet on riskialttiutensa vuoksi rajattu ulos tapaturmavakuutuksesta. Tällaisten lajien harrastajien kannattaa hankkia erillinen urheiluvakuutus. Vakuutuksesta poissuljetut lajit kerrotaan vakuutusehdoissa.

Millaiset vahingot ovat tapaturmia?

Tapaturmasta on kyse silloin, kun äkillinen ja ulkoisesta tekijästä johtuva tapahtuma aiheuttaa fyysisen vamman. Yleisiä tapaturmia ovat esimerkiksi kaatumiset ja liukastumiset sekä liikuntatapaturmat.

Mitä vapaa-ajan tapaturmavakuutus korvaa?

Vapaa-ajan tapaturmavakuutus korvaa

tapaturmien hoitokuluja. Hoitokuluja voivat olla esimerkiksi lääkärinpalkkio tai kipsaus. Vakuutuksesta korvataan lisäksi kohtuulliset matkakulut korvattaviin hoitoihin.

Vakuutukseen kuuluu myös pysyvän haitan turva. Pysyvä haitta voi tarkoittaa esimerkiksi käden toiminnan pysyvää heikkenemistä tapaturman seurauksena. Tällöin vakuutuksesta maksetaan korvausta valtioneuvoston laatiman haitta-asteluokituksen mukaisesti. Vakuutukseen kuuluu lisäksi tapaturmaisen kuoleman korvaus.

Kuinka paljon vapaa-ajan tapaturmavakuutus korvaa hoitokuluja?

Tapaturman hoitokuluja korvataan enintään 10 000 euroa tapaturmaa kohden.

Rakennusliiton aktiiveille tapaturman hoitokulujen korvausmäärä on suurempi; heille hoitokuluja korvataan enintään 12 000 euroa. Aktiiveja ovat ammattiosastojen puheenjohtajat, varapuheenjohtajat, taloudenhoitajat, sihteerit ja tiedottajat, liiton luottamushenkilöt, yhteismiehet ja liittoon kuuluvat työsuojeluvaltuutetut sekä edellä mainittujen varahenkilöt. ¶

Järjestövakuutus turvanasi liiton tehtävissä ja tilaisuuksissa

Järjestötehtävissä ja -tilaisuuksissa liiton jäsenet on vakuutettu Järjestövakuutuksella. Järjestötehtäviä ovat esimerkiksi Rakennusliiton järjestämät kokoukset, seminaarit sekä opinto- ja koulutuspäivät. Järjestövakuutus sisältää matkustajavakuutuksen, matkatavaravakuutuksen, matkavastuuvakuutuksen ja matkaoikeusturvavakuutuksen. Järjestötehtävissä katsotaan myös liiton edustajana toimiminen kokouksissa sekä edunvalvonta- ja järjestötehtävissä.

Lisätietoja Turvasta

Lisätietoja uusista jäsenvakuutuksista saat Turvasta puh. 01019 5110 (ark. klo 8-18) ja palvelusivuilta turva.fi/rakennusliitto. Myös vahinkoilmoituksen tekeminen onnistuu kätevästi palvelusivujen kautta.

Miten digiloikka onnistui ammattikouluilta?

Toisen asteen oppilaitokset suljettiin muiden koulujen mukana maaliskuussa ja niissä siirryttiin etäopetukseen. Miten kädentaitoammattien opettaminen on sujunut, entä näyttöjen ja harjoitteluiden järjestäminen?

TEKSTI: JOHANNA HELLSTEN KUVITUS: TÁIGA TRILLES

RAKENNUSLIITON nuorisotyön asiantuntija **Karri Korpi** teki Rakentaja-lehden pyynnöstä huhtikuussa soittokierroksen Suomen suurimpiin rakennusalaan opettaviin ammattikouluihin. Kyselyllä selvitettiin, miten ammattikoulujen opetus sujui uudenaikaisessa tilanteessa, jossa koulut on suljettu ja kaikki oppilaat siirretty etäopiskeluun.

Sujuu ja ei suju

Selvityksessä kävi ilmi, että digiloikka onnistui suurimmalta osalta ammattikouluja yllättävän hyvin. Yksi hyvistä esimerkeistä on Etelä-Savon ammattioppilaitos.

– Ekaluokkalaiset ovat tehneet etäopintoja verkon yli. Hankimme jo viime syksynä Sanoma Pron digitaalisen oppimateriaalin eli se oli valmiina ja ajan tasalla. Pidemmällä opinnoissa oleville on löytynyt hyvin työmaita, sillä täällä Mikkelin seudulla ovat kaikki työmaat vielä käynnissä, rakennuspuolen koulutuspäällikkö **Pekka Orava** kertoo.

Muutamat oppilaitokset yllätettiin housut kintuissa ja pudotus oli kova. Etäopetusmateriaali oli kiven alla, etäopetusohjelmat vieraita, eivätkä oppilaat olleet kunnolla mukana.

Opettajista pääosa suhtautui tilanteeseen hyvin. Digiloikka pakotti ottamaan uusia työkaluja ja opetusmenetelmiä rohkeasti käyttöön. Osassa oppilaitoksia opettajat oli jo valmiiksi perehdytetty hyvin erilaisiin verkkoalustoihin.

– Ihan alussa opettajilla oli haasteita, ennen kuin kaikki saatiin toimimaan. Lisäksi jotain opetusmateriaalia on pitänyt tehdä itse. Sen jälkeen ei ole kuulunut ongelmista, Orava sanoo.

Parannettavaa löytyi etätehtävien määrän sääntelyssä, jossa aluksi annettiin etätehtäviä liian paljon ja loppuvaiheessa liian vähän.

– Meilläkin tehtäviä saattoi olla aluksi hiukan liikaa. Työssä samaan aikaan käyvät oppilaat valittivat, että eivät ehdi tekemään kaikkea. Opettajat huomioivat sen sittemmin hyvin, Orava kertoo.

Joissakin oppilaitoksissa opettajat kokivat voimakasta työuupumusta ja stressiä uusien työmetodien takia.

Oppilaiden asenne myönteinen

Entä oppilaat? Miten he pärjäsivät uudessa tilanteessa?

Suhtautuminen etäopetukseen oli kyselyn mukaan myönteistä. Nuoret kokivat verkossa toimimisen luontevana ja etäopintoihin oli osallistuttu enimmäkseen todella hyvin. Ääripäät korostuivat; muutenkin aktiiviset oppilaat olivat aktiivisia myös verkossa, huonommin motivoituneet olivat entistäkin passiivisempia.

– Olemme tehneet tähän mennessä oppilaille 2 kyselyä, miten heidän mielestään asiat ovat sujuneet. Erityisesti rakennuspuolella haitarilla 1–5 arvosana on ollut huomattavan korkea, yli 4, Pekka Orava kertoo.

Etäopetuksessa havaittiin luonnollisesti myös ongelmia. Osa niistä oli teknisiä, osa liittyi opiskelijoiden taitoihin. Monilla oppilailla on heikohko kirjallinen anti, jolloin heistä piti ”puristaa” vastaukset ulos.

Joukossa oli myös oppilaita, jotka katosivat opetuksesta, mutta heitä pyrittiin tavoittamaan keinolla millä hyvänsä ja lähes kaikki tavoitettiin lopulta. Joissakin yksittäisissä tapauksissa tavoittaminen osoittautui mahdottomaksi, kun puhelimeen tai viesteihin ei vastattu lainkaan.

– Kyllä meilläkin oli yksittäisiä katoamisia, mutta niitä on muutenkin, vaikka meillä opintojen keskeyttämisprosentti onkin pieni, alle 10 prosenttia, Orava sanoo. →

Harjoittelut poikkeusoloissa

Kyselyn mukaan opintoihin kuuluvat harjoittelut ovat sujuneet tilanteeseen nähden hyvin. Rakennusala oli vielä huhtikuussa säilynyt melko vähin vaurioin koronakriisissä. Muutamia harjoituksia oli keskeytynyt muun muassa lomautusten takia ja joitakin oppilaita oli pelottanut mennä työmaalle kriisin aikaan, koska perheessä on riskiryhmäläisiä. Joillakin kouluilla on ollut käytössä myös omia työmaita.

Opetushallitus: Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden määrässä 5–8 prosentin lasku

Opetushallituksen mukaan kevätlukukaudella eli tammi-kesäkuussa 2020 ammatillisen tutkinnon suorittaa arviolta 47 000 opiskelijaa, heistä noin 34 000 ammatillisen perustutkinnon ja 13 000 ammatti- tai erikoisammattitutkinnon.

Ammatillisen tutkinnon saajista noin 5 500 suorittaa tutkintonsa oppisopimuskoulutuksena.

Ammatillisen tutkinnon suorittavien määrän arvioidaan laskeneen 5–8 prosenttia edellisvuodesta, jolloin noin 50 000 opiskelijaa suoritti ammatillisen tutkinnon. Syynä laskuun on opiskelijamäärän pieneneminen, mutta myös koronakriisi on voinut vaikeuttaa muun muassa näyttöjen suorittamista.

– Erilaisia pienempiä rakennustyömaita on ollut hyvin käynnissä, samoin oppilaitoksen omia kohteita. Lisäksi lähiseudun betonitehtaat ovat ottaneet normaaliin tapaan työssäoppijoita tehtaille, Pekka Orava kertoo.

Riskiryhmäläiset on huomioitu Etelä-Savon ammattioppilaitoksessa hyvin. Riskiryhmäläisiä ei ole lähetetty työmaille, vaan heille on järjestetty etäopetusta. Työturvallisuuden eteen on tehty muutenkin töitä.

– Kimppakyydeillä työmaille meneville on hommattu kasvomaskit koronalta suojautumiseen. Lisäksi oppilaitos on huolehtinut, että kaikilla on riittävästi käsidesiä, Orava kertoo.

Haasteeksi ovat harjoittelussa muodostuneet monessa rakennusalan työssä tarvittavien FP2-suojaustason kasvomaskien hankkiminen oppilaille. Viimeisin hinta Etelä-Savon ammattiopistossa yhdelle tällaiselle maskille oli 7,90 euroa.

Valmistumiset sujuivat melko normaalisti

Näyttöjen suorittaminen on onnistunut pääosin hyvin. Aarvointia on suoritettu etänä digitaalisilla dokumentointityökaluilla. Lisäksi on järjestetty mahdollisuuksia näyttöihin oppilaitoksissa yksi opiskelija kerrallaan.

– Myös erilaiset näytöt on saatu järjestettyä normaalisti työmaille. Ainoastaan yhden muuraryhmän näyttö piti järjestää koululla, Pekka Orava kertoo.

Valmistuvat ryhmät ovat yleisesti valmistumassa normaalisti. Joissakin kouluissa on ollut huoli valmistumisesta sekä siitä, onko oppilaitos pystynyt tarjoamaan opiskelijoilleen riittävän ammattitaidon työelämään näin viime metreillä.

– Meillä on valmistunut ihmisiä joulusta asti ja normaaliin tapaan noin 20 henkilöä valmistuu koko kevään aikana. Yhdellä siirtyy valmistuminen syksyyn, mutta luulen, että niin olisi käynyt joka tapauksessa, Orava arvioi.

Oravan mukaan se on tullut huomatuksi, että rakentajaksi ei opita kirjeopistossa.

– Tämä on kädentaitoammatti. Siksi meillä on erilaisia suunnitelmia syksyille, jos rakentaminen hiljenee. Koulu on sopinut pienempiä rakennusprojekteja alkamaan silloin, hän kertoo.

Valmistujaistilaisuutta ei Etelä-Savossa järjestetä koululla, mutta valmistuneet on kutsuttu sähköiseen juhlaan. Koulun rehtori pitää juhlapuheen ja onpa tarjolla musiikkiakin.

Onnea kaikille ammattioppilaitoksista valmistuneille, toivottaa Rakennusliitto! 📢

Toimistonhoitaja ja lomavastaava Carita Vuorenmaa

Carita, mitä teet työksesi?

– Toimistonhoitajana vastuullani ovat Rakennusliiton keskustoimiston juoksevat asiat. Huolehdin siitä, että kaikki pyörii kuten siivous ja huolto, toimistotarvikkeita on riittävästi ja kulunvalvonta on kunnossa. Iso osa työstäni on toimia yhteyshenkilönä erilaisille ulkopuolisille tahoille.

Autan myös liiton talousosastoa joissain asioissa. Teen esimerkiksi luottamushenkilöiden matkalaskut silloin, kun he ovat esimerkiksi liiton koulutuksissa. Niitä laskuja tulee vuosittain satoja. Myös koulutuksiin liittyvät ateorakorvauslaskut kuuluvat tehtäviini.

Vastaako lomavastaava lomailusta?

– Liiton työelämän käytettävissä oleville ja jäsenmaksunsa hoitaville jäsenille kertyy vuosittain lomaetua 8 vuorokautta ja luottamustehtävissä toimiville 12 vuorokautta. Se tarkoittaa sitä, että he saavat jäsenetuhintaan majoituksia ympäri Suomea erilaisissa kohteissa. Hotellit ja kylpylät on listattu Rakennusliiton nettisivuilla osoitteessa www.rakennusliitto.fi/jasenedut. Kaukaisin hotelli on Viru Tallinnassa.

Jäsenet ottavat minuun yhteyttä, jos heillä on ongelmia esimerkiksi varausten kanssa. Minä myös hoidan tiedonkulkua hotellien ja liiton välillä, jotta rekistereissä on tuore tieto siitä, minkä verran jäsen on käyttänyt vuorokausiaan.

Eikä siinä kaikki. Vastat myös Hyvinvointilomista ja rakentajaveteraanien lomista?

– Hyvinvointilomat ry järjestää tuetuja lomiam Sosiaali- ja terveystieteiden tuella Veikkauksen tuotoista. Lomia myönnetään taloudellisin, terveydellisin ja sosiaalisin perustein

ensikertalaisuus huomioiden. Minä huolehdin siitä, että niiden ilmoitukset ovat Rakentaja-lehdessä ja välitän jäsenten hakemukset järjestäjille.

Veteraanilomiin liittyvät työtehtäväni ovat yksi työni ihanimmista puolista. Järjestöpäällikkö **Jukka Asikainen** sopii lomien ajat ja paikat ja minä hoidan veteraanien ilmoittautumiset ja valinnat lomille. Valinta on yksinkertainen; mitä kauemmin on ollut liiton jäsen, sen varmemmin lomille pääsee. Mukaan mahtuu aina 50 henkeä per loma.

Koronakevät on ollut poikkeuksellinen. Miten se näkyi toimistolla?

– Liiton tapahtumat ja lomat on pitänyt perua tältä kesältä ja syksyltä. Peruuntumiset ovat tietenkin aiheuttaneet lisää töitä, kun ensin on ottanut ilmoittautumiset vastaan ja sitten onkin pitänyt ilmoitella kaikille peruuntumisista ja selvittää, sopiiko mahdollinen uusi ajankohta.

Mikä on parasta työssäsi?

– Ehdottomasti liiton jäsenten kanssa asioiminen. Se, kun pystyy auttamaan heitä jossain asiassa. Kontakti ihmisiin on työn suola ja sokeri. Tällaiselle ylisosiaaliselle ihmiselle ihan kaikkein parhaita hetkiä ovat ne, kun jossain liiton tapahtumassa pääsee oikeasti tapaamaan liiton väkeä.

Entä raskainta?

– Työkaverit, hekoheko. Vakavasti puhuen, ei oikeastaan mikään. Kun tulin tänne 4 vuotta sitten, oli alku tietysti rankkaa, kun oli niin paljon uusia asioita ja opittavaa. Nykyään työ sujuu hyvin ja nautin siitä. Minähän en joudu tekemisiin sellaisten vaikeiden ongelmien kanssa, joita jäsenet

voivat kohdata. Minä pääsen kertoamaan heille, että jee, sinut on hyväksytty mukaan lomalle.

Miten huolehdit omasta työssäjaksamisestasi?

– Kudon todella paljon, esimerkiksi villasukkia. Tärkeitä ovat myös kävelyretket. Teen useita kertoja viikossa lenkin ja olen nyt poikkeusaikoina tutustunut asuinalueeni kiinni paljon aiempaa paremmin. Myös perheen kanssa vietetty aika saa jaksamaan. 🐾

Liiton hommissa -palstalla esittelemme erilaisia liiton tehtäviä niiden ihmisten kautta, jotka näitä hommia hoitavat.

Yritystuki voi matkata veroparatiisiin

Yritystoimintaa tuetaan nyt massiivisesti verorahoilla. Finnwatch muistuttaa, että tuet voivat valua keinottelijoille.

VALTIO joutuu tukemaan korona-kriisin aiheuttaman talousahdingon takia sekä tavallisia ihmisiä että yrityksiä. Tällä hetkellä kovimmatkin valtion tukipolitiikan kriitikot ja holhousyhteiskunnan haukkujat ovat hiljaa, mutta kohta valtionvelan kasvusta huolestuneet aloittavat perinteisen itkuvirren veisuunsa.

Vastuullista yritystoimintaa edistävä Finnwatch on etsinyt keinoja valtion verotulojen kasvattamiseen: veropohjan tiivistäminen ja verovälteilyn vaikeuttaminen yritysmaailmassa.

– Olimme tyytyväisiä **Vesa**

Vihriälän selvitysryhmän raportissa esille nostamiin verotuksen aukkoihin, kuten listaamattomien yritysten osinkoverotuksen ongelmiin. Taustamuistiossa oli mainittu myös korkovähennysten kiristäminen, Finnwatchin veroasiantuntija **Saara Hietanen** toteaa.

Hietasen mukaan poliittiset päätäjät eivät puutu riittävästi yritysten korkovähennyskikkailuun.

– Kun korkovähennysrajoituksia kiristettiin EU:n veronkiertodirektiivin seurauksena reilu vuosi sitten, Suomessa lainsäädännössä mentiin aika matalalla tasolla. Lobbarit saivat monilta osin tahtonsa lävitse, Hietanen sanoo.

Suomalaisessa lainsäädännössä yrityksille jäi tasevapautuksen kaltaisia porsaanreikiä ja korkovähennysten ylärajat jäivät tarpeettoman korkeiksi.

Finnwatch on selvittänyt luxemburgilaisessa omistuksessa olevan kiinteistösijoittaja Spondan verosuunnittelua. Sponda on merkittävä yritys

suomalaisilla kiinteistömarkkinoilla, esimerkiksi Helsingissä entinen Makkaratalo ja Tampereella Ratinan kaupakeskus on Spondan omistuksessa.

– Verolainsäädännössä on heikkouksia, jotka hyödyttävät vain ulkomaisia yhtiöitä. Suomalaisesta kiinteistöalasta lähes kolmannes on jo ulkomaisten yhtiöiden käsissä.

Kansainväliset konsernit pystyvät siirtämään voittojaan korkokulujen avulla matalamman verotuksen piiriin tai maihin, joissa niillä ei edes ole varsinaista liiketoimintaa. Spondakin on vuonna 2018 maksanut korkokulua luxemburgilaiselle emoyhtiölleen. Lisäksi ulkomaisen omistajan on mahdollista välttää kiinteistöjen myyntiverolta.

– Kiinteistöistä saatavat myyntivoitot verotetaan yleensä kiinteistöjen sijaintimaassa. Jos kiinteistö omistetaan välillisesti holding-yhtiön kautta, sen myymistä ei katsota kiinteistön myymiseksi ja Suomesta saaduksi tuloksi. Silloin kansainvälinen yritys ei joudu maksamaan veroja Suomeen, Hietanen kuvaa erästä verokikkailun kuviota.

Rikkaat tykkäävät tasaveroista

Yritysverolainsäädännön aukkojen lisäksi Hietanen on huolissaan lisääntyvien kulutusverojen vaikutuksista verotuksen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Tällä hetkellä vain ansiotulovero on aidosti progression piirissä. Loput veromuodot, kuten arvonlisävero, pakolliset sosiaaliturvamaksut ja omaisuusverot, ovat tasa-

veroja eli kaikki maksavat tulotasoon katsomatta saman osuuden veroa. Ekologisen kriisin vuoksi kulutuspoajoisten verojen määrä saattaa lisääntyä.

– Verokeskustelussa unohdetaan usein se, että arvonlisävero on suurin verolähde. Lisäksi pääomatulojen progressio on hyvin vähäistä. Kevyemmin verotetut osinkotulot selittävätkin sitä, miksi verotus kääntyy kaikista korkeimmissa tuloluokissa regressiiviseksi. Listaamattoman yrityksen kautta voi nostaa merkittävän osan tuloistaan hyvin kevyesti verotettuna. ¶

FINNWATCH edistää ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuullista liiketoimintaa vaikuttamalla yrityksiin, talouden sääntelyyn ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Järjestö on nostanut esiin yritystoimintaan liittyviä ihmisoikeusongelmia, ympäristövaikutuksia sekä verovälteilyä. Finnwatchin taustalla on joukko suomalaisia kehitys-, kuluttaja-, ay- ja ympäristöjärjestöjä.

Viime vuonna Finnwatch käynnisti yhdessä yli 30 muun järjestön kanssa yhteisen 430 miljoonaa -kampanjan, jossa pyritään edistämään verotuksen oikeudenmukaisuutta. Kampanjassa päättäjiä kannustetaan kitkemään verovälteilyä, tiivistämään veropohjaa sekä lisäämään veronmaksun läpinäkyvyyttä.

HEINOLASSA AJETAAN JÄLLEEN JYRÄÄ

Lemminkäisen logo palasi Tommi Hornin työtakin hihaan.

TEKSTI: JUKKA NISSINEN KUVAT: KIMMO BRANDT

PEAB ASFALTIN Lahden alueyksikön pääluottamusmies, jyränkuljettaja **Tommi Horn** esittelee tyytyväisenä työtakkinsa uusvanhaa Lemminkäisen hihamerkkiä.

– Tämä on parasta markkinointia. Muistan tämän merkin työkoneiden kyljestä vaahtosammuttimen kokoisesta lähtien.

Hornin ei ole tarvinnut vaihtaa firmaa, sillä hän on kulkenut Lemminkäisestä YIT:n leipiin. Firman nimi muuttui taas palkkakuitissa, kun Peab osti tänä vuonna YIT:n

Pohjoismaiden päällystys- ja kiviaines-toiminat.

– Olemme pohjoismaiden suurin asfaltintekijä, Horn kehaisee.

Iso firma tuo Hornille varmuuden siitä, että työkoneet ovat urakkatyötä kestävää mallia ja työtakin hihat säilyvät niin puhtaina, että Lemminkäisen logo näkyy varmasti.

– Kaikki pikeentyy, tie sekä vaatteet, Horn tietää reilun 30 vuoden työkokemuksella.

Jyränkuljettaja **Pasi Huovinen** on myös tyytyväinen työnantajansa.

– Täällä henkilöstöpolitiikka on kunnossa ja palkat tulevat ajallaan. Aiemmissa firmoissa on saanut olla palkkansa suhteen tarkkana ja tapella siitä vielä kauden jälkeen.

Huovisen mukaan asfalttiryhmän koneet ovat hyvässä kunnossa. Vanhoilla vempeillä ei tarvitse urakoida.

– Se on myös työturvallisuuskysymys.

Ennen asfalttihommia Huovinen työskenteli VR:llä. Rakennusliiton jäsenyys on ollut voimassa vuodesta 1984 lähtien.

Tänä kesänä Suomen maanteitä asfaltoidaan 4 000 kilometriä.

Suomen suurin asfalttityömaa

Haastatteluhetkellä toukokuun ensimmäisellä viikolla Tommi Hornin työporukka työskenteli Vierumäellä Versowoodin pylväsvaaran risteyksen ja Nelostien välisellä tieosuudella.

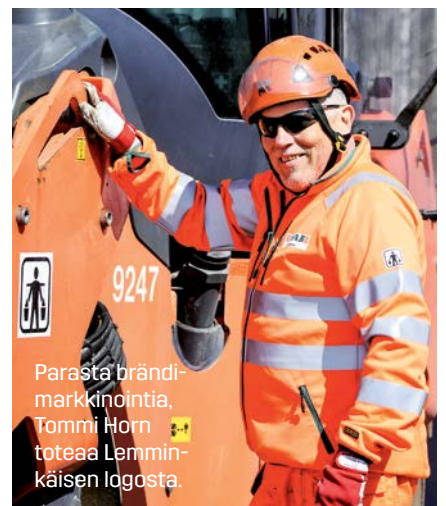
– Meillä on tässä 6 hengen porukka. Itse aloitin työ pari viikkoa sitten. Tässä on ehditty pyöriä jo ympäriämpiä monella työmaalla.

Peabin Lahden yksiköllä on isoja asfaltointikohteita lähiympäristössä.

Työntekijöitä on kesäkaudella 20–25 henkeä. Lahden kehätie työllistää Hornia Rakentaja-lehden kesäkuun ilmestyessä.

– Lopetin kauden kehätielle viime vuonna. Liipolan tunnelityömaalla saadaan kohta pohjat valmiiksi. Yhdellä asfaltointiporukalla menee siellä kuukausi.

Vt 12 Lahden eteläinen kehätie -rakennushanke työllistää koko kesän Peabin porukkaa. Peab vastaa asfaltoinnista, Skanska ja Destia muusta tienrakennuksesta. Pelkästään →

Parasta brändimarkkinointia, Tommi Horn toteaa Lemminkäisen logosta.

Peab on tänä kesänä Suomen suurin yritys tienpäällystystyömailla.

Pasi Huovinen ei vaihtaisi Peabilta takaisin entiseen työpaikkaansa.

siltoja rakennetaan alueelle noin 30 kappaletta.

Nelostien asfaltointia paikkaillaan myös Peabin porukalla. Töitä tehdään pääasiassa yövuorossa liikenteen takia.

– Olimme tällä viikolla asfalttimassa vanhan Helsingintien Haltonin risteystä. Aloitimme maanantaina iltakuudelta ja pääsin nukkumaan aamuneljältä. Jatkoimme tiistaina aamupäivällä kello yhdeltätoista.

Peab urakoi myös Lahden kaupun-

gin tilaamat päällystystyöt.

– Peabilla oli esimerkiksi viime syksynä Mukkulan katutöistä kokonaisurakka kivitöitä myöten. Sekin tehtiin yötyönä, vaikka kaupunki olisi voinut sulkea liikenteen bussiliikennettä lukuun ottamatta.

Vaikka korona rokottaa muuta talouselämää, asfalttimiehille riittää töitä. Bitumi on nyt halpaa ja hallitus on jakanut elvytysrahaa tietekijöille.

– Pääteitä päällystetään tänä vuonna 4 000 kilometriä. Se ei kuitenkaan ole mitään verrattuna 1990-luvun päällystysmääriin, Horn muistuttaa.

Vuonna 1993 maanteitä päällystettiin lähes 7 000 kilometriä. Viime vuonna päällystettiin vain 1 700 kilometriä. Tämän kauden asfaltoinnilla teiden kunto pysyy ennallaan.

– Korjausvelka kasvaa. Liikennemäärä pysyy samana, joten tiet rapistuvat.

Määrärahojen niukkuuden lisäksi asfalttialan työntekijöistä alkaa olla pula. Alalle ei tahdo löytyä nuoria.

– Jokaisen ura on lähtenyt pistomiehestä. Ammattilaiseksi kasvetaan, sillä ketään ei voi päästää ensimmäiseksi ajamaan isoa työkonetta. Jotkut kokeilevat kauden verran ja toteavat, ettei tämä luonnistu.

Liiton jäsenyys käy nyt kaupaksi

Tänä keväänä luottamusmiehen on ollut helppo perustella ammattiliittoon kuulumisen tärkeys. Horn on saanut kirjoittaa useamman uuden jäsenhakemuksen Rakennusliittoon.

– Jos et ole jäsen, et voi paljon vaatiakaan.

Horn ymmärtää, että tänä keväänä tessi tehtiin tilanteessa, jossa kukaan ei osaa kertoa millainen maailma on vuoden päästä.

– Tärkeintä on se, että kaikilla on töitä. Korona ei täällä työmaalla haittaa, kun pysytään sopivasti erillään. Pienetkin palkankorotukset ovat kuitenkin aina eteenpäin.

Horn valittiin toukokuussa kolmannelle kaudelleen asfalttiyksikön päaluottamusmieheksi. **Lasse Loveson** valittiin samalla kertaa uudeksi työsuojeluvaltuutetuksi **Ville Makkosen** tilalle.

– Tunnen hyvin asfalttialan tes-toimitsija Lauri Haikolan ja Lahden aluetoimitsija **Jari Lindgrenin**. Yhteistyömme pelaa hyvin Peab-konsernin asfalttipuolen päaluottamusmies **Kai Myllymäen** kanssa. Paketti on hyvässä kunnossa, saan vastaukset ja avun nopeasti tarvittaessa. ¶

Hiljennetään tietyömaan kohdalla

Peabin työmaalle meno muistutti taas nopeusrajoitusten tärkeydestä. Nelostiellä oli pitkät pätkät 50 kilometriä tunnissa -rajoitusalueita tietöiden takia. Rajoitusten mukaan ajaessaan sai nopeasti pitkän autoletkan taakseen. Monella kuskilla käämi ei kesännyt köröttelyä, joten työmaa-alueella ohiteltiin surutta.

Jokaisella asfalttityöntekijällä on kokemusta ohikulkuliikenteen aiheuttamista läheltä piti -tapauksista. Rakennusliiton motto on: hengissä töistä kotiin. Hiljennetään osaltamme tietyömaan kohdalla.

Malti on valttia myös tietyömaata ohitettaessa.

Koronakriisi halpuutti bitumin

Tilastokeskuksen bitumi-indeksin muutos viime vuoden huhtikuuhun verrattuna oli harvinaisen raju. Indeksipisteluku romahti 43,5 prosenttia, mikä on suurin vuoden sisällä tapahtunut pudotus 30 vuoteen. Vastavia indeksin vuosittaisia nousulukuja on nähty aiemmin, mutta ei laskuja.

Bitumin hinta on puolittunut viime vuodesta, mikä alentaa valtatietokohteiden asfaltin hintaa 10–15 prosenttia.

Valtion budjettivaroilla päällystetään maanteitä tänä vuonna 4 000 kilometriä. Viime vuonna uutta päällystettä tehtiin 1 700 kilometriin. Maanteiden korjausvelka ei kasva tänä vuonna.

Väylävirasto pystyy lisäämään korjausasfaltointia parisataa kilometriä sovutusta, mikäli päällysteen hinta pysyy lähikuukausina edullisena.

Väyläviraston suurin asfaltointikohte on Nelostiellä Orimattilan liittymästä Vierumäen kohdalle. Korjattavalla pätkällä on pituutta 47 kilometriä.

Väyläviraston ja ELY-keskusten tienpäällystystyömailla urakoitsijat ovat Asfalttikallio Oy, GRK Infra Oy, NCC Industry Oy, Skanska Industrial Solutions Oy ja Peab Industri Oy. Suurin markkinaosuus on tällä hetkellä Peab Industri Oy:llä.

RAKENNUSLIITON VAKUUTUS- KASSA

RAKENNUSLIITON VAKUUTUSKASSA TURVAA RAKENTAJIEN TERVEYTTÄ

Terveydentilan seuranta on tärkeää, jotta voidaan puuttua ajoissa mm. korkeaan verenpaineeseen, kohonneeseen diabetesriskiin tai piileviin hampassairauksiin. Terveystarkastuksien avulla osataan hakeutua ajoissa jatkotutkimuksiin ja hoitoon.

Vakuutuskassa on aloittanut 1.1.2020. Kassan jäsenyys on vapaaehtoinen, ja jäseneksi voivat liittyä liiton A- ja LO -jäsenet. Vuosimaksu on 150 e.

Mitä kassan jäsen saa?

- joka toinen vuosi oikeuden lääkärintarkastukseen ja suppeaan laboratoriotutkimukseen
- joka toinen vuosi oikeuden käyttää hammaslääkärin ja suuhygienistin palveluja 300 eurolla
- kuolemantapauksessa edunsaajalle 500 euron hautausavustus

Edut vain kassan jäsenille

Lisää tietoa www.vakuutuskassa.rakennusliitto.fi

Rakennusliitto

BYGGNADSFÖRBUNDET

→ **Rakentajan terveys**

Työterveyslaitoksella on testissä Skelexin eksoskeleton. Eksoskeleton avulla voidaan todennäköisesti helpottaa töitä, joissa vieteään paljon aikaa kädet ylhäällä.

Tuleeko rakentajista kyborgeja?

Työterveyslaitos testaa eksoskeletonia töissä, joissa kädet ovat usein yläasennossa.

RAKENNUSALA on fyysisesti raskas ja kuormittava ala, jossa työskennellään mitä erikoisemmissä asennoissa. Erilaiset kulumat ja vammat tuki- ja liikuntaelimestöille ovat valitettavan arkipäiväisiä. Työterveyslaitos on aloittanut *Kädet koholla työskentelyn keventäminen eksoskeletonin avulla* -tutkimusprojektin, jossa tutkitaan, voisiko ulkoisesta tukirangasta olla apua raskaissa töissä.

Työterveyslaitoksen tutkijat liikkuvat paljon kentällä mittaamassa fyysistä kuormitusta erilaisissa ammateissa.

– Olemme nähneet paljon esimerkiksi asennustöitä, joissa vieteään melkein koko päivä kädet koholla, tutkimusprojektin vetäjä, erikoistutkija **Satu Mänttari** kertoo tutkimuksen taustoista.

Mänttärin kollega oli kuullut eksoskeletoista, ja tutkijat huomasivat, että niistä löytyi hyvin vähän tutkimusta ja käyttökokemuksia. Rahoitus saatiin yhteistyökumppaneiden – Ra-

mirent Oy:n ja Talonrakennusteollisuus ry:n – kanssa Työsuojelurahastosta ja projekti saatiin käyntiin vuoden alussa.

Mittausta kentällä ja laboratoriossa

Tutkimus koostuu kahdesta osasta; toisessa tehdään erilaisia mittauksia laboratoriossa ja toisessa osassa mennään työmaalle todellisiin työolosuhteisiin.

Eksoskeleton löytyi valmiiksi Työterveyslaitokselta. Sitä testaamaan rekrytoitiin 15 ihmistä laboratorioon tutkimuksen ensivaiheeseen. Mitä tutkittiin?

– Koehenkilö siirteli 2 kilogramman punttia 0,5 metrin matkan neljällä eri kulmalla, eli käsien asento vaihteli 60–150 asteen kulman välillä. Liikettä toistettiin niin kauan, että koehenkilö tunsii merkittävää väsymystä. Koe tehtiin ensin ilman eksoskeletonia, sitten sen kanssa, Mänttari kertoo.

Kokeessa mitattiin ensinnäkin

RAKENNUSLIITON LÄNTISEN TOIMINTA-ALUEEN JÄSENHANKINTAKILPAILU

*Pääpalkintona
aurinkoloma
kahdelle!*

+ joka kuukausi jaossa Holiday Club -viikonloppumajoitus tai Viking Line -risteily kuukauden jäsenhankkijalle!

Tarkat ohjeet kilpailuun: www.jasenhankintakilpailu.rakennusliitto.net

Kilpailuun voivat osallistua kaikki Rakennusliiton jäsenet (Läntinen toiminta-alue). Kilpailuaika 30.9.2019-30.6.2020

sitä, kuinka kauan koehenkilö jaksoi toistaa liikkeitä. Tulos vaihteli 2–5 minuutin välillä. Kokeen aikana lihas-ten aktiivisuutta mitattiin 8:lla ihoon kiinnitetyllä elektrodilla eli tehtiin niin sanottu EMG-rekisteröinti (elektromyogrammi).

– Elektrodeja kiinnitettiin käsisvarsin, niska-hartiaseudulle sekä alaselkään. Lisäksi tutkittiin veren happisaturaatiota, jotta nähtiin, miten käsisvarsien lihakset saavat happea. Toistuva liike ja kohoasento alkaa hapottaa käsisvarsien lihaksissa melko nopeasti.

Työn aikana mitattiin vielä lisäksi sykettä ja verenpainetta. Sydän kuormittuu, kun se pyrkii pitämään verenkierron tasapainossa käsien ollessa yläasennossa.

– Ennen suoritusta ja sen jälkeen lihaksien rakennetta tarkasteltiin ultraäänilaitteella. Sillä pystyttiin tutkimaan lihaksen pitkittäisrakenteesta sitä, millä tavoin lihaskalvon ja lihassolujen välisen kalvon kulma muuttuu. Kun lihas rasittuu, kulma suurenee lihaksen yrittäessä kompensoida voimantuottoa väsyessään. Samalla laitteella pystytään myös näkemään minkä verran lihas turpoaa, kun rasitus kerää sinne nestettä, Mänttari sanoo.

Lihavasara ei vielä naputa

Tutkimusryhmällä on myös mittari kenttätöihin, kun testejä päästään te-

kemään oikeilla työmailla. Mittari on nimeltään myotonometri. Laite näyttää kännykältä ja siinä on eräänlainen lihasvasara, joka naputtaa lihasta. Se mittaa lihaksen värähtelyllä lihaksen elastisuutta, kiinteyttä ja jäykkyyttä.

– Esimerkiksi niska-hartiaseutu jumii helposti työssä, jossa ollaan kädet koholla. Lihaksen elastisuus siis heikkenee ja jäykkyys kasvaa, Mänttari kuvaa.

Tärkeää on myös mitata hermoston toimivuutta. Niin sanottu M-vaste kertoo, kuinka hyvin impulssit siirtyvät lihassoluille. Jos hermo väsy, sen kyky siirtää impulsseja lihaksille hidastuu.

– Sitä varten koehenkilöön kiinnitetään elektrodit tiettyjen hermojen kohdalle. Toisin kuin lihakset, jotka ovat näkyviä, on hermojen löytäminen hiukan hankalampaa. Niitä pitää etsiä. Kun oikea kohta löytyy, annetaan hermolle ärsyksenä pieni sähköisku eli impulssi. Sitten tarkastellaan, kuinka nopeasti impulssi kulkee, Mänttari selittää.

Melkoinen määrä mittauksia. Mänttari haluaakin painottaa, että he tutkivat nimenomaan ihmisiä, eivät vain työtapoja.

Tekniikan pitää sopia käyttäjälleen

Tutkijat ehtivät tehdä osan laboratoriomittauksista valmiiksi, ennen kuin korona-pandemia sulki laboratorion.

– Vaikka mittaukset jäivät kesken,

oli meidän ihan pakko vilkaista tähän mennessä saatuja tuloksia Sanoisin tämänhetkisiä tietoja varovaisen myönteisiksi. Eroja siis näkyy siinä, tehdäänkö työtä eksoskeletonin kanssa vai ilman, Mänttari toteaa.

Toisaalta vielä on selvitettävääkin. Repunmallinen eksoskeleton painaa jonkin verran. Tutkijoiden pitää selvittää, kuormittaako sen käyttäminen ylävartalon sijaan esimerkiksi alaselkää.

– Meillä käytössä olevassa eksoskeletonissa on hyvin säätövaraa erikokoisille ihmisille. Itse olen pienikokoinen ihminen ja se sopi myös minulle. Tosin säädöt olivat kyllä sitten ääriasennossa, Mänttari kertoo.

On todella tärkeää, että käytössä oleva eksoskeleton sopii käyttäjälleen. Muuten siitä on enemmän haittaa kuin hyötyä.

Mänttari arvioi, että rakennustyöntekijöille ei olisi suurtakaan kynnystä käyttää eksoskeletonia, jos sellainen olisi tarjolla.

– Rakentajat ovat tottuneet erilaisiin suojavälineisiin. Eksoskeletonin käytössä on kuitenkin yksi olennainen asia; miten sen saa sopimaan turvavaltajaiden kanssa.

Mänttärin mukaan eksoskeletonien hyöty-kustannussuhde on aika hyvä. Puhtaasti jousitekniikalle perustuvan laitteen hinta pyörii 2 500 eurossa. Sellaiset, joissa on mukana elektroniikka ja hydraulikkaa ovat kalliimpia, noin 10 000 eurosta ylöspäin. ¶

Rakennusliiton pohjoisen toiminta-alueen jäsenhankintakilpailu 1.1.-30.6.2020

Eniten jäseniä hankkineet palkitaan!

Tarkemmat ohjeet: jasenhankinta.rakennusliitto.net

 Rakennusliitto

Oikeastaan koko työ oli tähdännyt ensimmäisten 57-metrinen teräsristikoiden asentamiseen. Helpotus oli suuri, kun homma hoitui kerralla.

HELPOTUKSEN HUOKAUS

Vaasan jäähalli näyttää mallia puisten kattokaarien vaihtamisessa teräsristikoihin.

Työmaa huokasi helpotuksesta, kun ensimmäiset kattoristikot löysivät paikkansa.

TEKSTIT: ANSSI ORRENMAA KUVAT: MIKKO LEHTIMÄKI

VAASAN Sähkö Areenan työmaan odotetuin hetki koettiin 5. toukokuuta 2020. Suuri nosturi laski silloin ensimmäiset 57 metrin pituiset teräsristikot puretun puukattorakenteen tilalle.

Silloin kuultiin myös vastaavan työnjohtajan **Juha Sippolan** suurimman työmaan isoin yksittäinen huokaus.

- Tähän hetkeen on tähdätty pitkään. Aloituksessa olisi helposti voinut tulla jokin töyssy,

mutta nyt kaikki sujui hyvin, Sippola iloitsee.

Kirvesmies **Iiro Gröndahl** peukuttaa vieressä. Työmaa on hänellekin poikkeuksellisen haastava.

- Tämä on koko ajan muuttuva työmaa, koska on yhtä aikaa purettu ja rakennettu uutta. Pitää olla skarppina, että työturvallisuus on aina kunnossa, Gröndahl sanoo.

Gröndahl tuli Rakennuskultin kesätyöläiseksi suoraan ammattikoulun penkiltä. Yrityksen nimi

on vaihtunut Arkta Kultti Oy:ksi, mutta työsuhde on jatkunut jo 15 vuotta.

Gröndahl kantaa tällä työmaalla myös työsuojeluvastuutettun roolia. Koska telineitä ei aina voinut rakentaa, on käytetty paljon valjaita.

Myös työsuojelun puolella kaikki on sujunut ongelmitta.

Rakentamista sarjakauden aikana

Parikymmentä katsojaa loukkaantui joulukuussa 2017 Vaasan jäähallin Raskasta joulua -konsertissa, kun katosta romahti ilmanvaihtokanavan osia heidän päälleen.

Hallin saneeraus- ja laajennushanke alkoi seuraavana kesänä, mutta hallipäällikkö **Tommi Pullola** kertoo, että onnettomuudella ei ollut mitään tekemistä sen kanssa. Hankesuunnittelu käynnistyi jo vuonna 2011 ja siitä on toteutettu jo monta osaa. Nyt vuoroon tuli kilpahallin korjaus ja laajennus.

– Käytännössä rakennetaan uusi halli entisten rakenteiden päälle ja tilalle, vieläpä osin sarjakauden aikana. Töiden yhteensovittaminen on vaatinut paljon vaiheistusta, työvaiheiden miettimistä ja toisten ajatusten haastamista, Sweco Oy:n aluepäällikkö **Joel Johansson** kuvaa.

Pääurakoitsijan työpäällikkö **Miikka Silla** vahvistaa näkemyksen. Kaikeksi onneksi sää ei tällä kertaa tuonut lisää reunaehtoja.

– Viime talvi oli keleiltään oikeastaan huipputalvi. Olisi ollut suuri haaste poistaa lumi laajennusosan ja uudisrakennuksen liitoksista. Nyt suojaus onnistui hyvin, Silla sanoo.

Vaasa Sportin kausi ehti päättyä juuri ennen kuin koronarajoitukset sulki hallin. Ainakaan toistaiseksi korona ei ole vaikuttanut työmaahan. Kaikki rakennustarvikkeetkin ovat tulleet ajallaan.

Ensimmäinen tapaus Suomessa

Vaasan jäähallin saneeraus on valtakunnallisesti kiinnostava, koska jäähallin puurakenteet vaihdetaan nyt ensi kertaa teräsristikoihin. Viitisentoista vastaavaa hallia odottaa Vaasan kokemuksia.

Työmaalla on vielä jäljellä miehenkorkuinen pätkä vuonna 1971 tehtyä vanhaa puukaarta. →

Vaasan vanha jäähalli on kuin uudesti syntynyt. Iiro Gröndahl lupaa olla paikalla kokeemassa tunnelman, kun Vaasan Sport pelaa ensimmäisen kotiottelunsa 10. lokakuuta.

Vanhan ja uuden liitoskohdissa kaikkea ei voi tietää etukäteen, vaan piirustuksia pitää osata soveltaa, vastaa va työnjohtaja Juha Sippola sanoo.

Tuohon aikaan rakentaminen oli lähinnä paikalla rakentamista, nyt rakennusosat tulevat paljolti esivalmistettuina. Siksikin oli erityisen jännittävä hetki nähdä, että teräsristikot osuivat kerralla paikalleen.

Nostajana oli 750-tonninen ajoneuvonosturi. Nosturin kuljettaja istuu lähes maan tasalla hallin ulkopuolella, vaikka nostopiste on yli 50 metrin päässä hallin päällä. Nosturin kapasiteetista ei jopa 17 000 kilon painoisten teräsristikoiden nosto jää kiinni.

Myös purkaminen oli talvella tarkkaa ja näytävää työtä, mutta se pystyttiin tekemään normaalikokoisilla autonostureilla.

Vanhan uuden haastavat liitokset

Haastavaa on ollut myös vanhan ja uuden yhdistäminen, Juha Sippola ja Iiro Gröndahl kertovat.

Vaasan Sähkö Areenan laajennus ja saneeraus

- Rakennettu 1971, laajennettu 1999
- Tilavuus laajennuksen jälkeen 170 000 m²
- Kerrosala 17 180 m², mistä laajennus 5 400 m²
- Yleisökapasiteetti ennen 4136, jatkossa 5000
- Rakennusaika helmikuusta 2019 lokakuuhun 2020
- Budjetti runsaat 17 miljoonaa euroa
- Rakennuttaja Vaasanseudun Areenat kuntayhtymä
- Projektinjohto ja valvonta Sweco PM Oy
- Pääsuunnittelu työyhteisöliittymä Insinööritoimisto Kronqvist ja Laaja Arkkitehdit, pääsuunnittelija Anders Höglund
- Rakennesuunnittelu Ramboll Oy
- LVIA- ja sähkösuunnittelu Sweco Talotekniikka Oy
- Pääurakoitsija Arkta Kultti Oy

– Vanhan ja uuden liitoskohdissa tulee aina yllätyksiä. On pystyttävä soveltamaan suunnitelmia, koska kaikki ei voi olla valmiiksi aivan selvää, Sippola sanoo.

Vanha ja uusi kohtasivat muun muassa, kun vahvistettiin vanhoja pilareita muotituksella. Tässä työssä päädyttiin käyttämään monelle uutta IT-betonimassaa, joka tiivistää itse itsensä. Massa maksaa normaalia enemmän, mutta hinta kannatti maksaa, jotta tiheästi raudoitettut muotit saatiin varmasti täyteen ilman riskiä.

– Manttelointihomma oli mielenkiintoista. IT-massan ansiosta säästettiin aikaa ja työtä perinteiseen valuun verrattuna, kun ei tarvittu betonin vibrausta. Se oli minulle uusi kokemus, Gröndahl sanoo.

Valujäljestä tuli kerralla hyvää. Vaasan Sportin tarratkin pystyttiin kiinnittämään suoraan betoniloppaan.

Etupainotteista aikataulutusta

Projektinjohtaja kiittelee pääurakoitsijaa luovasta ratkaisusta ilmanvaihtokonttien rakentamisessa.

Ilmavaihto piti alun perin rakentaa paikalla jäähallin uuteen kolmanteen kerrokseen. Arkta Kultti ehdotti IV-konttien kokoamista erikseen sisätiloissa. Näin tehtiin, ja sen ansiosta ilmanvaihto pystyttiin rakentamaan jo talvella. Nyt kontit voidaan vain nostaa paikalleen hyvän sään aikana.

IV-kontit ovat esimerkki etupainotteisesta aikataulusuunnittelusta, Swecon aluepäällikkö Joel Johansson toteaa. Tavoite oli välttää rakentamisen ruuhkautuminen tulevaan kesään. Tässä on myös onnistuttu.

– Etupainotteinen aikataulusuunnittelu on vaatinut hyvää yhteistyötä ja paljon palavereja eri osapuolten kesken. Mutta sen ansiosta on saatu tasattua resurssihiippua pois kiireisestä kesästä, Johansson sanoo.

Hyvillä fiiliksillä eteenpäin

Niinpä aikataulussa on myös pysytty. Vastaava työnjohtaja Sippola myöntää, että ilman stressiä siihen ei ole päästy, mutta se on tavallista.

Myös Iiro Gröndahl on huomannut aikataulupaineet työnjohdon kiireinä.

– Mutta kyllä täällä aivan hyvillä fiiliksillä mennään eteenpäin, Gröndahl toteaa.

Gröndahlin fiiliksiä nostaa myös työnjohtajan koulutus, jonka hän aloitti keväällä Vaasan ruotsinkielisessä ammattikorkeakoulussa. Työn ohella opiskelu alkoi maaliskuussa, saman tien etänä koronan takia.

– Se oli ollut jo pitkään mielessä, että pitäisi

Suuri ajoneuvonosturi yltää 125 metrin korkeuteen. Kapasiteetti ei loppu kesken, kun 17 000 kilon kattoristikoida nostellaan paikalleen.

opiskella lisää, niin voisi aueta uusia ovia, 35-vuotias vaasalainen sanoo.

Ruotsin kieli ei Gröndahlia säikytä. Kuullun ymmärtämistä on tullut harjoiteltua ruotsinkielisiä aliurakoitsijoita kuunnellessa.

– Puhuminen on vähän hankalampaa, mutta ymmärrän ruotsia ihan hyvin. Sitä paitsi opetuskieli on suomi, Gröndahl sanoo.

Loppuhuokaus lokakuussa

Gröndahl tietää, että hänen paikkansa on jatkosakin montussa.

– Työpäivä kuluu työmaalla nopeasti. En pysty kuvittelemaan, että istuisin koko päivän toimistolla.

Haastavinta ovat olosuhteet, erityisesti kylmyys. Viime talvena oli tosin enemmänkin märkää ja tuulista, mutta ei sekään ollut aina niin mukavaa.

Nykyisen työmaan loppuhuokaus odottaa 10. lokakuuta, jolloin Vaasan Sport pelaa ensimmäisen liigapelinsä uusitusessa hallissa, jos koronatilanne vain sallii.

Sport pelaa liigan ensimmäiset kierrokset vieraissa, mutta sitten alkavat kotiottelut uusitusessa Vaasan Sähkö Areenassa.

Pelin lisäksi kelpaa silloin vilkuilla myös ympärille, sillä katto on korkeammalla, katsomossa ylempi puolikas uutta tilaa ja yleisöä palvelee uusi yhtenäinen kakkoskerros.

Iiro Gröndahl lupaa mennä innolla seuraamaan Sportin pelejä.

– Ja onhan samalla kiva muistella kokemuksia työmaalta. Sportille uskon parempaa menestystä, ainakin puitteet ovat kunnossa, Gröndahl sanoo. ¶

YHDISTÄMME.

Rakennusliiton työvälytys on jäsenetusi. Kyseessä on helppo digitaalinen alusta, jolla työnhakijat ja työpaikat kohtaavat.

Työpaikkaa järjestelmästä voivat hakea liiton jäsenet, ja työpaikkailmoituksia jättää alan yritykset. Välitämme myös koulutussopimus- ja oppisopimuspaikkoja.

Tee järjestelmään oma työnhakijaprofiili ja hae töitä! Voit lisäksi tehdä paikkavahdin, joka ilmoittaa sinulle sopivista avoimista työpaikoista. Käyttö tapahtuu tietokoneella e-Asiainnin kautta, ja älypuhelimella helposti mobiilijäsenkortin kautta.

urapalvelut.rakennusliitto.fi

► **Lisätietoja:** Asiakaspalvelu ja tuki, ma-pe 9-15, p. 020 690 231, tuki@rakennusliitto.fi

Rakennusliitto
BYGGNADSFÖRBUNDET

Palkkaturva ja sen rajoitukset

PALKKATURVANA maksetaan työntekijän työsuhteesta johtuvia saatavia, joiden peruste ja määrä on saatu selvitettyä. Saatavaa on haettava palkkaturvana 3 kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Palkkaturvan saamisen edellytyksenä on työnantajan maksukyvyttömyys.

Saatavien enimmäismäärä, mikä voidaan suorittaa palkkaturvana, on 15.200 euroa samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella. Palkkaturvana maksettavan työaikapankkisaatavan enimmäismäärä samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on työntekijän 6 kuukauden palkkaa vastaava määrä. Jotta työaikapankkisaatava voidaan suorittaa palkkaturvana, on työaikapankkijärjestelmän käyttöönotosta ja sisällöstä tullut sopia työpaikalla kirjallisesti tai sen ehtojen tulla ollen muutoin kirjattu. Lisäksi edellytetään, että työnantaja on pitänyt työntekijäkohtaisista saatavista ja niiden kertymisestä työaikapankkitiliä tai että tilitapahtumat ja niiden ajankohdat ovat todettavissa työaika- ja palkkakirjanpidosta.

Oikeus saada työsuhdesaatavia palkkaturvana ei ole ehdoton, sillä työntekijän oikeutta palkkaturvaan rajoitetaan väärinkäytösten estämiseen tarkoitetuilla säännöksillä. Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä. Kyse on työntekijän kannalta merkittävästä, vaikkakin poikkeuksellisesti käytettäväksi tarkoitettusta oikeudesta, jolla voidaan rajoittaa valtion vastuulle tulevaa maksuvelvollisuutta seuraavissa tilanteissa:

- **Työntekijän saatava perustuu sopimukseen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi.** Tästä olisi kysymys esim. silloin, kun on syytä epäillä, ettei työnantaja maksukykyisenä olisi sopimukseen sitoutunut, vaan se on tehty vain siinä tarkoituksessa, että valtio maksaisi saatavan palkkaturvana.

- **Palkkaturvana haettu saatava**

on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena. Tällaisena tilanteena pidetään esim. yrittäjän perheenjäsenelle suoritettua palkkaa, joka on ylisuuri suhteessa tehtyyn työhön nähden.

- **Työntekijä hakee toistuvasti palkkaturvana samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia.** Säännöstä on sovellettu tilanteissa, joissa on tehty useita palkkaturvahakemuksia lyhyehkön ajan sisällä.

- **Työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.** Säännös on tarkoitettu

estämään tilanteita, joissa työntekijä jatkaa työntekoaan työnantajansa palveluksessa, vaikka työsuhteesta johtuvien saatavien maksaminen on laiminlyöty pidemmältä ajalta. Työnteon jatkaminen tällaisessa tilanteessa kasvattaisi palkkaturvan piiriin kuuluvien maksamattomien saatavien määrää. Tarkoituksena ei ole, että työntekijä voisi jatkaa työntekoaan tietoisesti palkkaturvajärjestelmän kustannuksella.

Maksettava palkkaturva voidaan perustellusta syystä myös rajoittaa määrään, jonka työnantaja on maksanut työntekijälle työsuhteesta johtuvina saatavina vuoden kuluessa ennen palkkaturvahakemuksen jättämistä. ¶

Kvartsipölylle altistuneet ilmoitettava ASA-rekisteriin

ASA-REKISTERI on syöpäsairauden vaaraa aiheuttaville aineille ja menetelmille ammatissaan altistuvien rekisteri. Rekisteri perustuu lakiin (717/2001) ja Työterveyslaitos on ylläpitänyt sitä vuodesta 1979.

Vuoden 2020 alussa voimaan tullut asetus määrittelee muun muassa sitovat raja-arvot 22 uudelle syöpävaaralliselle tekijälle. Rakentajien terveyden kannalta tärkeimmät aineet ovat kvartsi ja dieselpakokaasu, jonka raja-arvo tulee voimaan vasta siirtymäajan jälkeen. Rakennus- alalla kvartsille altistumista tapahtuu erityisesti betonin hionta- ja purkutöissä.

Työnantajalla vastuu

Työnantajan on pidettävä omaa luetteloa työpaikalla käytettävistä ja esiintyvistä syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista tekijöistä ja perimää vaurioitavista aineista, luetteloa altistuvista työntekijöistä ja ilmoitettava altistuneet ASA-rekisteriin takautuvasti kalenterivuosittain.

Työnantajan pitämään luetteloon on merkittävä työsastoittain ja kalenterivuosittain työnantajaa koskevat tiedot, käytetyt ja esiintyvät syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat tekijät ja perimää vaurioittavat aineet, syöpäsairauden vaaraa aiheuttavaa tai perimää vaurioittava ainetta sisältävät tuotteet ja niiden käyttömäärät vuosittain, syöpäsairauden vaaraa aiheuttavan tekijän tai perimää vaurioittavan aineen käyttötapa tai muu sille altistumista aiheuttava syy, työntekijöiden altistumisen mitattu määrä, jos tieto on käytettävissä altistuneiden työntekijöiden nimet, henkilötunnukset, ammatit ja altistumistiedon peruste.

ASA-rekisteriin ilmoittamisen tulee perustua työpaikalla tehtyyn altistumisen arviointiin. ¶

12 000

sairastuu työperäiseen syöpään Euroopassa

1 000

heistä Suomessa

48 000

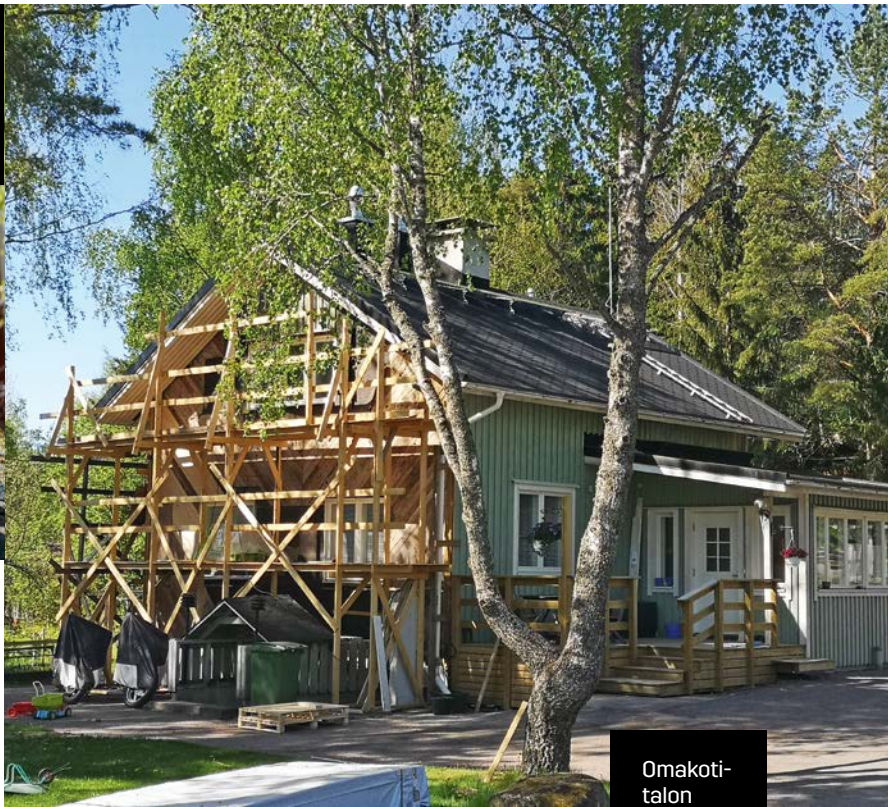
työntekijää altistuu Suomessa kvartsipölylle

Rakentajat altistuvat syöpävaaralliselle kvartsipölylle esimerkiksi purkutöissä.

Mummonmökin huopakatto saa lisää käyttövuosia.

Omakotitalon kunnostamiseen riittää nyt paremmin aikaa.

– Kansallispuistot vetävät puoleensa kesälomalla, joskin poluille varmaan kannattaa lähteä aamuvarhain, jotta välttyy mahdollisilta ruuhkilta. Koronan takia vaellukset suuntautuvat rauhallisemmille reiteille, joita löytyy kansallispuistojen listalta.

– Ollaan perheen kanssa tehty pyörälenkkejä ja pelattu lautapelejä enemmän. Lisäksi Pokemon go on ollut kovassa käytössä.

Mökille, hotellilomalle tai sitten ei

Oma kesämökki tarjoaa rauhaa ja aktiviteetteja, jos sinne pääsee.

– Omistan hienon lomapaikan kaikkine rakennuksineen, mutta vanhempani ovat siellä karanteenissa.

– Käytän Rakennusliiton lomaetuja hyödyksi enemmän kuin ilman koronaa, hotelliyöpymisiä eri paikkakunnilla.

Karavaanarit liikkuvat tänäkin kesänä.

– Olemme suunnitelleet pieniä reissuja Suomessa asuntovaunun kanssa. Jos leirintäalueet ovat kiinni, suosimme puskaparkkeja. Asuntovaunu on kausipaikalla, jossa voi aina halutessaan käydä lomailemassa. Muutenkaan emme ole antaneet pelottelun vaikuttaa elämäämme ja ajatuksiimme.

Kaikki harrastukset eivät vaadi suuria investointeja.

– Vaimo pitää onkimisesta ja se käy minullekin. Sitä voi tehdä päivätolkulla. Eikä maksa paljon.

– Kotihommia ei tarvitse keksiä. Niitä on aina.

– Lomasuunnitelma pysynyt samana. Tarkoitus rakentaa mökin uusi kuisti ja jos aikaa jää niin jatkan ulkovoiren uusinnalla tai uuden huussin teolla.

Häät ja sukulaisvierailut

Pari vastaajaa on joutunut lykkäämään häitään ja -matkojaan.

– Häämatka ja loma Irlantiin toukokuun loppussa täytyi perua. Koitetaan ensi vuonna uudelleen.

– Lomautus vaikuttaa omien häiden suunnitteluun. Nyt pitää hieman soveltaa niiden järjestyksessä, jotta rahat riittävät.

Isäkkäiden ihmisten tapaaminen ei nyt onnistu.

– Sukulaisreissut Lappiin jää tekemättä. Kaikki ovat siellä yli 70-vuotiaita. Kesälatvat kiinni, joten tanssireissut jäivät tekemättä. Tehdään pienimuotoisia moottoripyöräretkiä, tullaan kotiin yöksi. Tyttö ja vävy alkavat rakentamaan, menen auttamaan. Olisin mukana, vaikka ei koronaa olisikaan.

Korona tai ei, työt on tehtävät

Rakennusalalla on paljon duunia, joka tehdään nimenomaan kesällä. →

– Näin asfalttialalla työskennellessä suhteutan tätä kevääseen, joka oli meille ”kesäloma”-aikaa. Koronaepidemia pilasi yhden pohjoiseen suuntautuvan viikonloppumatkan, muuten ei ole sotkenut suunnitelmia reissaamisen suhteen.

– Korona ei ole vaikuttanut suunnitelmiini. Viherrakentajan työssä ei ehdi kesälomaa paljon viettää, ja mikäli kerkeää, se kuluu kotona puutarhaa parantaen, johon ei vallitseva tilanne vaikuta.

– Paskat koronasta. Jokeriratahanke on siirtänyt kesälomat syksylle. Pöllit halutaan heti valmiiksi, vaikka niitä piti valmistaa vuoteen 2023 saakka.

– Maalarina olen tottunut työskentelemään kesät ja lörvimaan työttömänä talvet. Aiempina vuosina tehty useampi lyhyt ulkomaanmatka vuodessa.

Rakentajallekin voi sattua onnenkantamoinen.

– Työpaikan vaihto osui hyvään saumaan, koska kaikki on kiellettyä tänä kesänä niin ei harmita yhtään olla töissä.

Voittajat on jo arvottu

– Muutama mahdollinen yleisötapahtuma jää välistä, mutta Varustelean tarpeilla kelpaisi lähteä luontoon, todettiin eräässä avovastauksessa tyhjentävästi.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvottujen 50 euron lahjakortit voittivat **Janne Kukkonen** ja **Jani Lukkari**.

Mitä rakentaja puuhaa ensi kesänä? -kyselyyn vastasi yli 1 300 henkeä. Kysely lähetettiin kaikille A-maksaville Rakennusliiton jäsenille, joiden sähköpostiosoite oli jäsenrekisterissä. Sen lisäksi kyselyä mainostettiin liiton nettisivuilla.

Valtaosalla, 71 prosentilla vastaajista, oli vakituinen työpaikka. Määräaikaisella pestillä kyselyyn osallistuneista työskenteli lähes joka kymmenes. Lomautettujen osuus oli 7 prosenttia. Työttömänä tai irtisanottuna oli 13 prosenttia vastaajista.

Koronapandemia nostaa oman työn arvostusta.

– Teen palokatkotöitä sairaalaan kellarissa. Kellarissa on viileää ja teen vaikeata hommaa mestassa, joka sitten palvelee muita. Se tuntuu hyvältä! ¶

TEKSTI: JOHANNA HELLSTEN

Minut lomautettiin koronan takia

Vaikka koronakriisi ei olekaan iskenyt rakentamiseen samalla tavalla kuin monille muille aloille, olivat rakennuskassan päivärahansaajien määrät tasaisessa kasvussa huhtikuussa. Lomautuksia oli enemmän kuin vuosi sitten. Alan hyvä työllisyyskehitys kääntyi laskuun jo ennen pandemiaa, ja työllistyminen on hankalampaa. Työtön tai lomautettu ei juhli ”kesälomaa”.

Lomautuksia ja kesälomia on yhdistelty putkiksi, jollain on alkanut työvoimakoulutus, toinen on vaihtanut firmaa lomautusten alettua ja polttanut kesälomansa siinä. Myös perheen toisen palkansaajan lomautus on tehnyt budjetista tiukan.

– Olen ollut lomautuksella 5 kuukautta ja vaihdan firmaa, joten kesälomani palavat siinä. Muuten olisi ollut 4 viikon loma, jonka olisin koronan takia ollut mökillä, yksi vastaaja kertoo.

– Ei ollut suunniteltu mitään lomautuksen takia, kun puolisollekin tulossa kesällä lomautusta.

Pandemia on myös tehnyt tulevaisuudesta epävarmaa, joten töihin pitää käydä kiinni, jos niitä on.

– Jouluna alkanut lomautus on

äskän päättynyt ja työtilanne on vieläkin hyvin epäselvä. Kesäloman viero ei ole oikein pystynyt suunnittelemaan, Rakentajalle kerrotaan.

Joissakin kertomuksissa kuuluu katkeruus. Vaikka mitä tekisi, ei rahaa lomailuun ole.

– Lomasuunnitelmia ei ole ikinä ollut. En ole käynyt ulkomailla. Olen ollut joka vuosi 3–6 kuukautta lomautettuna 20 viimeisen vuoden aikana. On ollut pakko sopeutua. Olen ollut lomautettuna jo ennen korona-aikaa. Karenssit ja pakkokesälomat pidetty joulutammikuussa ilman palkkaa. Edellinen vuosi tapaturman vuoksi 11 kuukautta sairauslomalla. Että onhan tässä tullut lomailua yllin kyllin.

TYÖTTÖMÄN RAHAT EIVÄT RIITÄ

– Pitkään työttömänä olleena ja yksin-eläjänä ei tilanne ole vaikuttanut mitenkään. Tiukka taloudellinen tilanne jatkuu tiukennettuna, kuuluu yksi tuttu tarina.

– Tällä tulotasolla ei juuri lomasuunnitelmia tehdä. Olen tehnyt koko ikäni vain pätkätöitä. On tullut jökötettyä kotona lomien ajat, kun edes liiton lomat eivät auta asiaa. Ei ole edes varaa

maksaa lomien omavastuuosuutta, toinen kertoo.

– Eipä voi paljon tehdä, kun on työtön ja rahat eivät riitä. Vaikka ei olisi koronaa niin tilanne sama. Työttömällä ei ole lomaa, eikä rahaa lomailuun, kolmas kertoo.

Jollakin vastaajalla suhtautuminen työttömänä kesään on toisenlainen.

– Taitaa kahdella työttömällä olla runsaasti aikaa lomailuun. Matkoja ei ole peruttu. Matkailu ei kuulu tapoihimme. Ollaan kotosalla, lämmitellään saunaa ja lähiretkeillään polkupyörillä. Mahdollisesti käymme ongellakin. Luultavasti elämä on rauhallista ja levollista.

Kertyneitä kesälomia on palanut irtisanomisten takia, vaikka uusi työ olisi löytynyt. Sekään ei ole helppoa, kun firmojen vakituisia työntekijöitä on lomautettu.

– En tiedä työtilanteestani kesällä, onko töitä vai ei. Saanko työllistettyä itse itseni vai löytyykö joltain töitä. Paljon on lomautettuna vakituista väkeä.

– Pandemia ei ole vaikuttanut lomiini, koska olen työtön. Työnsaantiin se on vaikuttanut negatiivisesti.

Keskusteluja kitaralla

Korona teki harrastajabändinkin arjesta ankeaa, mutta Sampsa Hänninen ja Seven Mugs on jo virittänyt soittimensa kesän katukeikkoja varten.

SAMPSA HÄNNINEN oli 12-vuotias, kun hän löysi vaatehuoneen perukoilta äitinsä opiskeluajoilta säästyneen akustisen kitaran.

– Soitin ensin peukalolla siitä päältä, ja sekin oli tosi hienoa, Hänninen kertoo.

Seurasi sinnikästä opettelua, ja pari vuotta myöhemmin alkanut teatteriharrastus tarjosi jo mahdollisuuksia vähän esiintyä. Taas kului pari vuotta, ja kymmenen muun helsinkiläisen harrastajateatterinuoren kanssa syntyi ensimmäisen yhteinen bändi, Ärwäke. Se soitti rockia.

Ärwäke ehti tehdä 1990-luvun alussa levynkin, kunnes jäsenet kokivat ehkä aikuistuneensa ja panivat yhtyeen telakalle.

Puolisentoista vuotta sitten nyt 50 vuotta täyttänyt Hänninen tarttui jälleen kitaran muutenkin kuin soitellakseen itsekseen.

– Vanha bändikaveri pyysi koesoittoon. Sitten se sanoi, että sä olet messissä!

Hännisestä tuli Seven Mugs -yhtyeen kitaristi. Kaikki soittajat ovat keski-ikäisiä miehiä, mutta Hännisen mukaan asiaankuuluvaa pientä draamaakin saadaan tarvittaessa aikaiseksi.

– Kyllä sen nuoren pojan innon löytää edelleen, vaikka tässä iässä sitä ehkä suhtautuu vähän analyttisemmin asioihin, Hänninen miettii kylmänä toukokuun sunnuntaina Töölönlahden rannalla.

Kevääseen tuli kaivattua lämpöä edellisenä torstaina, jolloin Seven Mugs harjoitteli sisätiloissa ensimmäistä kertaa sitten maaliskuun alun.

– Oliipa jumalaisen kivaa, Hänninen sanoo.

Seven Mugs soittaa tuttuja englantinkielisiä rock- ja soul-kappaleita ”oma-

laatuisella, lihaisalla soundillaan”, kuten bändin kotisivut kertovat.

– Pink Floydia, CCR:ää, Doorsia, Rolling Stonesia... Ehkä tässä vielä viritellään omaakin tuotantoa, mutta on ollut tosi hauskaa soittaa covereita juuri tämän poppoon kanssa, Hänninen sanoo.

Kuten valtaosan bändeistä, Seven Mugsin kevään ja kesän keikkakalenterissa vilisee PERUTTU -sana isolla ja puolisella.

Keikkoja on soitettu baareissa ja yksityistilaisuuksissa, ensi kesänä otetaan haltuun kadut.

Korona keskeytti bänditreeneit, joita oli aikaisemmin kerran viikossa. Huhtikuussa päätettiin kokeilla ulkotreenejä ja harjoitella samalla kesän katusoittokeikkoja varten. Ulkona soitettiinkin muutaman kerran.

YHDESSÄ SOITTAMINEN on aina ollut Hänniselle tärkeä kokemus. Hän tuntee kohtaavansa muut bändin jäsenet erityisellä tasolla.

– Se on niin kuin keskustelua. Mutta soittimien kanssa se menee ihan eri rekisteriin, kuin tällainen ihmisten välinen keskustelu. Muihin soittajiin syntyy voimakas tunneside.

Hänninen on koulutukseltaan puuseppä, mutta liittyi vuosi sitten Rakennusliittoon, kun aloitti työt rakennusalan yrityksessä. Poikkeustila toi elämän en-

simmäisen lomautuksen, ja Hänninen on jo löytänyt uuden työpaikan.

– Joka torstaiset treenit ovat olleet älyttömän hauskaa vastapainoa muulle arjelle. Vaikka joskus töiden jälkeen on tuntunut, ettei vaan jaksa, niin siitä onkin saanut mielettömät energiatasot.

Korona-keväänä Hännisen tasavuosisikymmenten juhlinta on lykkäänty-

nyt, mutta bilebändiksi mullista kaivettu Ärwake ehti silti jo vähän harjoitella. Rakkaan nuoruudenbändin kasaaminen on vanhan kaveruudenkin nimissä hauskaa.

– Meillä on hirveä tarve tavata toisiamme! Ja sitten saadaan vielä soittaa yhdessä. Ärwake elvytetään heti, kun korona saadaan alta, Hänninen lupaa. ¶

Haussa halukas vaimo

HANNA KIETÄVÄINEN-SIRÉN: RAHVAAN RAKKAUS – SUOMALAISEN INTOHIMON HISTORIA. (DOCENDO)

MYÖS 1600-1700-luvuilla palloivat tunteet kuumana. Yhteisöt ja yhteiskunta kuitenkin kontrolloivat.

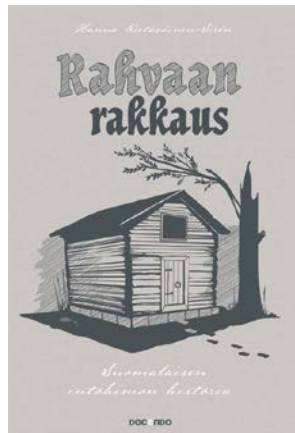
Tutkija **Hanna Kietäväinen-Sirénin** aineistona ovat oikeuden asiakirjat. Niinpä kirjasta tuntuu piirtyvän lähinnä salasuhteiden kirjo.

Aikalaisten mukaan seksi ei välttämättä liittynyt rakkauteen. Sen sijaan rakkauteen liittyi seksi: rakastelu oli rakastamista. Sitä saatettiin pitää avioliittolupauksena.

Rahvaan parissa avioliitto ei aina ollut yhtä pyhä kuin kirkon ja viranomaisien kannalta. Joskus kuitenkin tuli isompaa kinaa; joku muutti mieltään tai tuli muita rakkauden tielle, kuten kolmas osapuoli tai jommankumman vanhemmat.

Salavuoteudesta tai huoruudesta saattoi saada tuomion, kuten sakkoja tai piiskausta. Kuolemaankin tuomittiin.

Käräjille saatettiin marsittaa iso määrä todistajia kertomaan, mitä osapuolten suhteista oli päätelty. Oliko miehen hattu ollut naisen päässä? Olivatko olleet sylkkäin?

Yleisesti hyvänä puolisona pidettiin saman säädyn sisältä löytynyttä hyvämaineista ja -luonteista, tervettä, ahkeraa ja toki mahdollisimman varakasta henkilöä. Juoppous oli rasite etenkin naisille.

Kompromisseja tietysti tehtiin. Eräskin mies halusi naida mielitietynsä, vaikka epäili häntä aiemmasta salavuoteudesta. Nainen oli kuitenkin mieluisan verevä.

Ajan katsannossa mies oli perheen pää. Naisen tuli olla nöyrä ja palvella miestä, jonka puolestaan tuli olla hellä sekä suojella ja kunioittaa vaimoaan.

Oli kuitenkin poikkeus, jossa aviopari oli tasavertainen: seksi. Hyvä vaimo oli seksissä aloitteellinen. ¶

INARI JUNTUMAA

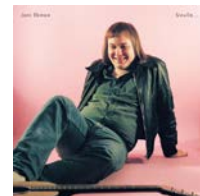
Kevyesti kohti kesää

JONI EKMAN: SINULLE... SOIT SE SILTI.

MONISTA bändeistä tuttu **Joni Ekman** on tehnyt mukavan kevyen soololevyn, joka kestää kuuntelua. Parin alkulämmityskappaleen jälkeen tärähtää hittiputki päälle *"Mikään ei riitä"* -kappaleen merkeissä. Tarinankertajan kaverilla on työpainetta ja kiirettä, joka vaan jatkuu ja jatkuu, eikä kiireessä ei kasva muu kuin vitutus. Melodia ja kitarariffi jäävät soimaan jo ensimmäisellä kuuntelukerralla päähän.

Tarttuvalla kitarariffillä käynnistyy myös *"Miksen saa sua jäämään"*. Moniääninen kitarointi tempaa jälleen mukaansa, ja kertosaäkeen falsettilaulu on piristävää. Lopun taidokas soolokitarailotulitus tuo mieleen hieman yllättäen **Dire Straitsin**.

Kakkospuolen aloituskappaleena on tunnelmallinen *"Murattiseinä"*. Nämä tunnelmapalat eivät ole niitä helpoimpia tehdä, mutta hyvin tuntuu Joni Ekmanin yhden miehen bändi tästä selviävän. Rauhallisessa kappaleessa ei revitellä turhaan, vaan maltetaan tunnelmoidsa. Romanttinen teksti toimii hyvän sovituksen ja sävelmän siivittämänä. Jos tästä tasavahvasta levystä

pitää joku nostaa helmeksi, se voisi olla tämä.

"Mitä join" kertoo sikakänni-illan jälkeen seuraavan päivän tapahtumista. Soitto on iloista ja hilpeää, vaikka teksti on katuva. Kun jälleen keran kitarariffi on tarttuvaa ja pistää rallattamaan, suosittelun tätä kuunneltavaksi pikkuisessa nousuhumalassa.

Pitkäaikaistyöttömyydestä kertova *"Yli ja ympäri"* päättää levyn hittiputkiosuuden. *"Katso tätä maailmaa/Kaitänne tultiin pärjäämään vain omillaan/Kun omat tarpeet on tärkeämpiä kuin kenenkään muun"*, laulaa Joni Ekman. Tämän mainion levyn päättää instrumentaali *"Sinulle..."*

Suomessa tehdään hyviä ja mielenkiintoisia levyjä joita ei jostain syystä soiteta isoja levy-yhtiöitä suosivilla radiokanavilla, vaikka tässäkin on kyseessä lahjakas muusikko ja laulujentekijä. Tähänkin levyyn kannattaa tutustua rohkeasti ilman ennakkoluuloja, kuten Räjättyäjienkin uusimpaan. ¶

JYRI VASAMAA

Anne
Pärssinen

Ihminen on sopeutuja

TULKOON vaikka mikä virus tai räntäsade, niin vaan ihminen sopeutuu, ja ennen kaikkea selviytyy. Nämä kaksi yhdessä on kieltämättä melko haastava kombo. Se ei meitä kuitenkaan paljolti hetkauta, vaan viuhumme eteenpäin raudanlujaa hammasta purren, ja löydämme tavan selviytyä tästä kaikesta. Viruksiin valmistetaan rokotteet ja räntäsade, noh, onhan se osa suomalaisuutta keskikesällä.

LUIN haastattelun 1970-luvun sekatyömiehestä, joka ei koskaan päässyt kirvesmieheksi, koska oli omien sanojensa mukaan hieman yksinkertainen, eivätkä sahatyöt kiinnostaneet tarpeeksi. Tämä kolmekymppinen jäbä oli todellinen sopeutuja. Hän sopeutui kohtaloonsa. Omasta mielestään hän osasi vähän kaikkea, muttei kunnolla oikein mitään. Siihen aikaan maalta tulleet eivät myöskään olleet kovin usein järjestäytyneitä silloiseen Rakennustyöläisten Liittoon. He kokivat itsensä jollain tapaa irtolaisiksi, mutta töihin oli päästävä.

TÄNÄ PÄIVÄNÄ kuka tahansa pystyy opiskelemaan itselleen rakennusalan ammatin, eikä tarvitse kantaa huolta siitä, osaako tarpeeksi, sillä opintopolku on kehittynyt niin hurjasti ja useat rakennusliikkeet ovat niissä aktiivisesti mukana. Itsensä kehittäminen lisää intoa työskennellä ja luo uskallusta ryhtyä haastaviinkin tehtäviin.

ON KUITENKIN tärkeää pitää mielessä, että on eri asia olla ammatistaan ylpeä kuin ammattiasenteeltaan ammattiyhdistys. Me junnut tulemme tarvitsemaan teitä ikä-ammattilaisia aina, viisaita neuvojanne ja ikuisia niksejänne niin työmailla kuin työnantajan puheille mennessäkin. Siihen ei edes koulunkäynti yksistään auta. Te olette meille rikastuttava virike työmailla, kun kerrotte meille rikastuttava virike työmailla, kun kerrotte tarinoitanne ja pidätte huolen siitä, että opimme. ¶

Rakennusliiton jäsenien joukossa on innostuneita savustajia. Kaksi mestaria kertoo tässä parhaat vinkkinsä.

PARKANON Vahojärvellä savustava **Mika Kivioja** on rakentanut liikkuvan savusaunan. Saunassa savustuu possua, nautaa, hirveä, peuraa, poroa, hevosta, hanhea, kalkkunaa ja lammasta.

– On täällä savustunut ukkometsokin! Teen myös puuroa oman pellon ohraryyneistä. Saunapuuroon tulee 14 tunnin aikana pehmeä, sopivasti savuinen maku.

Eniten Mika savustaa sikaa. Joulun alla hän savustaa peräti 50–60 kiloa possun ulkofilettä, jota ”löytyy pakkasesta vielä seuraavassa joulukuussa”. Samalla valmistuvat joulukinkut sukulaisille ja tutuille.

– Suosikkini on silavainen, kunnolla suolattu ulkofilee. Kun aamuisin menen saunalle katsomaan lihoja, minulla on puukko mukana, jotta voin heti maistaa lämmintä, valmista savupossua. Teen myös ronskin pippurista mausterullaa; viimeksi siankyljettä, jonka sisään käärin hevosenlihaa.

Hallittu lämpötila tuo herkullisen lopputuloksen

Sianliha saa savustua saunassa noin 36 tuntia. Pienempien eläinten lihat otetaan pois 6–10 tuntia aiemmin.

– Tiedän, kuinka kauan lihan tulee olla kussakin lämpötilassa. Ensimmäiset 12 tuntia liha viettää 55–65 asteessa, jotta lihanesteet eivät karkaa. Päivällä lämpö nostetaan 80 asteeseen 12 tunniksi, ja silloin saunalta ei sovi lähteä kauemmas.

Sen jälkeen liha on hetken 90 asteessa; isot joulukinkut vielä 2–3 tuntia 100 asteessa.

– Sitten lopetan lämmityksen ja annan lihojen tekeytyä kuutisen tuntia. Harmaalepällä lämmitetyssä savusaunassa lihaan ei tule koskaan liian savuista makua.

Mikan mukaan keli vaikuttaa savustustulokseen. Jos tuulee kovaa, hän käy ”vartin välein saunalla katso-massa, ettei lämpö souda.”

Savustuslaverilla on teräsverkko, jonka alla olevista rasvakaukaloista rasva valuu ämpäreihin lattialla.

Näin rasva ei höyrysty ja sauna pysyy puhtaana.

Kaiken maailman kokeiluja ja possunoppia

Rovaniemellä asuva **Erno Alanko** on intohimoinen savustaja. Hän vannoo Weber-savustimen ja lämminsavustuksen nimiin, mutta kylmäsavustaa myös ”kaikkea mahdollista”.

- Kalan ohella esimerkiksi juustoja, leipäjuustoa, jopa popcornia! Normaalisti valmistettu popcorn laitetaan verkkoastiassa kylmäsavuun - vain hetkeksi, sillä savun maku tarttuu heti.

Useammin lautasella on kuitenkin lohta, joka on viettänyt 20-30 tuntia kylmäsavussa.

- Rasvaisena kalana lohi on mainio kylmäsavustettava: savuromi tarttuu siihen hyvin. Kaupan kylmäsavulohiin verrattuna itse savustetussa lohessa on voimakkaampi aromi ja kiinteämpi,

paremmin siivuuntuva rakenne. Sama pätee juustoihin: mitä rasvaisempi, sen paremmin savun maku tarttuu.

Savustuksen jälkeen Erno käärii lohet ja juustot vuorokaudeksi vakuumiin tai muovipussiin. Muuten savuromi tarttuu vain pintaan.

Tekniikat haltuun

Kylmäsavustaa voi vaikka korkeassa pahvilaatikossa.

- Lämpötilan tulee olla 4-20 astetta. Sitä kontrolloidaan päästämällä ilmaa laatikkoon. Kovilla pakkasilla tai kesäkuumalla se on vaikeaa. Siksi savustuskaappi on parempi ratkaisu. Lämminsavustus hoituu Weberin savustimella.

- Tätä on tosi helppo käyttää, joskin ehdin tuhlata useamman satasen lihoihin ennen kuin tajusin säännöistä tärkeimmän: lämminsavun kanssa maltti on valttia. Kun lämmön pitää

tasaisesti 80 asteessa, tulee parasta jälkeä.

Ernon herkkua ovat possunopat eli luuttomat rasvaiset kylkipalat, jotka kuutioidaan ja maustetaan grillimausteella.

- Kuutiot tunniksi-kahdeksi lämminsavuun ja sen jälkeen folioon hautumaan fariinisokerin, hunajan ja voin kanssa. Nopista tulee mahtavia uunissakin.

Mutta jos syöjiä on enemmän kuin neljä tai savustettavat lihat kypsyvät eri aikoihin, Weber ei enää riitä.

- Olen rakentamassa isompaa savustinta vanhasta paisuntasäiliöstä. Pienen peräkärryn päälle, niin sitä on helppo siirrellä. ¶

TEKSTI:
SANNA PÖYRY

→ Sarjakuva

Rakennuskassa

RAKENNUSALAN TYÖTTÖMYYSKASSA

www.rakennuskassa.fi

Sähköposti:

rakennuskassa@rakennuskassa.fi

Siltasaarenkatu 4, PL 308, 00531 Helsinki

Päiväraahakemusten toimitusosoite:

www.rakennuskassa.fi -> eAsiointi

tai postitse

Rakennusalan työttömyyskassa

PL 135, 70101 KUOPIO

Yhteydenotot:

Kätevimmin yhteydenotto kassaan

tapahtuu eAsiointin viestipalvelun kautta.

Puhelinpalvelu ma-pe klo 9.00-15.00

Työttömyyskassa 020 690 230

Takaisinperintäasiat 020 690 250

Ajantasainen hakemusten käsittely-

tilanne on ilmoitettu kassan nettisivuilla

www.rakennuskassa.fi.

Työni päättyy – kuinka toimin?

1 LAITA työnhakusi TE-toimistoon vireille heti, kun saat tiedon työsi päättymisestä tai lomautuksen alkamisesta. Työnhaku tapahtuu osoitteessa www.te-palvelut.fi.

Kerää hakemukseesi kaikki tarpeelliset liitteet, jotka sinulla jo on, esim. lomautusilmoitus, työsopimus sekä mahdollisesti päätökset sosiaalietuuksista ja vahvistetusta verotuksesta.

2 KOKOA työttömyyden alkaessa loputkin tarvittavat liitteet päivärahan hakemista varten, esim. työtodistus ja palkkatodistus.

Täytä ensimmäinen päiväraahakemus työttömyyskassalle, kun olet ollut kaksi kokonaista viikkoa työttömänä tai lomautettuna. Täytä hakemus

sunnuntaihin saakka. Hakemus tulee kassalle nopeimmin ja turvallisimmin, kun sen täyttää kassan eAsiointissa.

Ajantasaisen hakemusten käsittelytilanteen näet kassan kotisivuilta www.rakennuskassa.fi.

3 JOS KASSA tarvitsee lisäselvityksiä hakemukseesi, toimi mahdollisimman pian kassalta saamiesi ohjeiden mukaan. Näin päivärahasi maksaminen ei viivästy turhaan. Kassa käsittelee hakemuksesi heti, kun kaikki tarvittavat lisäselvitykset ja tiedot on saatu.

4 JATKOSSA lähetä hakemuksesi 4 kalenteriviikon jaksossa (ma-su), ellei kassa ohjeista sinua toisin.

Mitt arbete upphör – hur ska jag göra?

1 ANMÄL dig omedelbart som arbetssökande via TE-byrån, när du får veta om att ditt arbete upphör eller att permitteringen börjar. Du söker arbete på adressen www.te-tjanster.fi.

Samla ihop alla de bilagor du behöver för din ansökan och som du har, t.ex. meddelandet om permittering, arbetsavtalet samt eventuella beslut om sociala förmåner och fastställd beskattning.

2 NÄR ARBETSLÖSHETEN börjar ska du samla in resterande bilagor för ansökan om dagpenning, t.ex. arbetsintyg och löneintyg.

Fyll i din första ansökan om dagpenning till arbetslöshetskassan, när du har varit arbetslös eller permitterad i två hela veckor. Fyll i ansökan till och med söndag. Ansökan når

kassan snabbast och säkrast om du fyller i den i kassans eTjänst (eAsiointi).

Du kan kolla ansökningarnas nuvarande behandlingssituation på kassans hemsida www.rakennuskassa.fi.

3 OM KASSAN behöver tilläggsutredningar ska du handla så snabbt som möjligt enligt de anvisningar som kassan ger dig. Då fördröjs inte utbetalningen av din dagpenning i onödan. Kassan behandlar din ansökan genast när alla de tilläggsutredningar och uppgifter som behövs har kommit.

4 I FORTSÄTTNINGEN skickar du in dina ansökningar i perioder om fyra (4) kalenderveckor (må-sö), om kassan inte ger andra anvisningar.